

Automüüjatel on head ajad –

ka Läänemaal kasvas oktoobris sõidukite müük hüppeliselt. Lk 3

Haapsalu pits jõuab

Hiiina naiste abiga laia maailma moeajakirjadesse. Lk 6–7

Lääne Elu

EESTI VANIM JÄRPEDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT

LAUPÄEV, 9. NOVEMBER 2024 | NR 129 (5119) | 1,50 €

Arvi Nebokat

on Läänemaa aasta isa. Lk 4

● VANAD SÕBRAD

Karilaid lubab Suklesele säru teha

Kolmapäeva õhtul erakonna Isamaa Läänemaa piirkonna juhiks valitud Jaanus Karilaid tegutseb selle nimel, et erakond võidaks järgmisel aastal toimuvad kohalikud valimised Läänemaa omavalitsustes.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

„Haapsalu vajab positiivset muutust ja [Haapsalu linnapea] Urmas Sukles tuleb seljatada,” ütles Karilaid. „On aeg öelda: aitab, Urmas.”

Isamaal on eesmärk saada Haapsalu linnavolikogus vähemalt üks mandaat rohkem kui praeguse linnapea valimisliidul HaRi. Viimasel kahel kohalike omavalitsuste valimisel on Sukles üksi saanud enam-vähem sama palju hääli kui Karilaid juhitud siis veel Keskerakonna nimekirja kokku. Varem on aga Suklese ja Karilaidi juhitud nimekirjade vahe olnud vaid paar mandaati. „Vahetame hõbedase medali kuldse vastu,” ütles Karilaid.

Haapsalu linnapea Urmas Sukles peab ebatõenäoliseks, et Karilaid nimekirja suudab tema eest veetava nimekirja HaRi seljatada. Küsimusele, kas ta on ka oma nimekirja linnapeakandidaat, vastas Sukles: „Kindlasti.”

„Linna valimisliiduga juhtida ei saa,” ütles Karilaid. „Suurrahastuse otsustavad erakonnad, mitte valimisliidud.” Tema sõnul on vaja alustada võimalikult rutu Turba-Haapsalu raudtee ehitusega, sest ehitusluba kehtib 2028. aastani, pärast seda tuleb lubade ja kooskõlastuste saamisega alustada otsast. Enne linnavalitsusele uue maja püstitamist on Karilaidi sõnul vaja korda teha ujula, tänavad ja lasteaedade hooned.

On tehtud vigu

Karilaidi sõnul on Haapsalus hulka asju, mida on tehtud valesti, mis ei tööta või toimuvad liiga aeglaselt. Kuna Karilaid on ise koalitsioonis, peab ta oma sõnul ka endale tuhkka pähe raputama ja konkreetseid näiteid ta tuua ei soovinud. Isamaa nimekirja valimisprogrammiga, praeguse juhtimise vigadega ja linnapeakandidaadiga lubas Karilaid välja tulla kevadel.

Järgmise aastasse plaanitud Metsa tänava remont ja linnavalitsuse hoone ehituse edasi lükamine pole Suklese sõnul algselt algavast valimiskampaaniast. Ta ütles, et tänava remondiks oli linnavalitsusel võimalus võtta laenu ning linnavalitsuse hoone ehitamine Haapsalu Linnamajanduse kaudu tuleb veidi kasulikum, sest siis ei pea Suklese sõnul maksma kohe käibemaksu, vaid seda saab teha hiljem.

EKRE Haapsalu osakonna juhataja Martin Judanov ütles, et linnavalitsusele tehtud vigu ei

Erakonna Isamaa juhtimise võtsid üle keskerakondlased

Isamaa Läänemaa piirkonna juhtimise võtsid kolmapäeval üle endised keskerakondlased või varem Keskerakonna nimekirjas kandideerinud liikmed. 14 juhatusel liikmest on seesuguseid kümme. Juhatusse jäid mõned pikaajalised erakonna liikmed ja üks uus liige. „On laiapõhjaline meeskond: on neid, kes on kaasa tulnud eelmisest poliitilisest meeskonnast, staažikaid isamaalasi, neid, kes pole varem erakonnas olnud, ja need, kes on erakonda vahetanud,” ütles Isamaa Läänemaa piirkonna juht Jaanus Karilaid.

Isamaa piirkonna juhatusel valimised olid Karilaidi sõnul avalööki kohalikeks valimisteks, mis omakorda on ettevalmistus 2027. aastal toimuvateks riigikogu valimisteks, mis on erakonnal plaanis võita.

Isamaa Läänemaa piirkonda hakkasid kolmapäevast juhtima Jüri Bachman, Reelika Ender, Jaanus Karilaid, Lauri Lilleoks, Ike Lilleorg, Janek Loorens, Priit Martin, Innar Mäesalu, Üllar Neemrand, Mariliis Olenko, Aivar Oruste, Marika Prik, Heikki Sool ja Neeme Väli. Erakonna volikogus esindavad Läänemaad Jaanus Karilaid, Janek Loorens, Mikko Lõhmus ja Neeme Väli. Revisjonikomisjoni moodustavad Jaan Piirak ja Kent Mäesalu. Piirkonna juhiks valiti Jaanus Karilaid.

Malle-Liisa Raigla

litsuse hoone ehituse edasi lükamine pole Suklese sõnul algselt algavast valimiskampaaniast. Ta ütles, et tänava remondiks oli linnavalitsusel võimalus võtta laenu ning linnavalitsuse hoone ehitamine Haapsalu Linnamajanduse kaudu tuleb veidi kasulikum, sest siis ei pea Suklese sõnul maksma kohe käibemaksu, vaid seda saab teha hiljem.

EKRE Haapsalu osakonna juhataja Martin Judanov ütles, et linnavalitsusele tehtud vigu ei

Haapsalu koalitsioon on püsinud 15 aastat, kuid nüüd ihkab volikogu esimees Jaanus Karilaid, keda linnapea Urmas Sukles ja aselinnapea Tõnu Parbus viie aasta eest lipumastini upitasid, ise võimule.

pane ta mitte niivõrd Suklese liidu, kui just endiste keskerakondlaste, nüüdsete isamaalaste õule. „Posti tänav – sellise kattega peatänavad poleks esimene klass ka vastu võtnud,” ütles Judanov.

Vigadena nimetas Judanov ka keerulises majandusolukorras pikaajalised hangete tegemist, näiteks tõi ta viieks aastaks tehtud talihoolduse, suvise teehoiduse ja jäätmeveo hanke. „Prügifirma ise ka ütles, et ei saagi selle aja peale madalamat hinda küsida,” ütles Judanov. Kõigi loetletud vigade eest vastutavad endised Keskerakonna, nüüdse Isamaa nimekirja aselinnapead. „Endised keskerakondlased pole ustavust näidanud,” ütles Judanov.

Valimiste ettevalmistus

Judanoviga sama meelt oli Keskerakonna piirkonnajuht Julia Prokoptšuk, kes on praegu kokku panemas valimisnimekirja uutest inimestest. „Plaanid on suured,” ütles Prokoptšuk ja lisas, et inimeste jaoks saab alati elu paremaks teha ja linna ilusamaks muuta. „Kui ei näe, mida paremaks teha, pole mõtet kandideerida,” ütles ta.

Ehkki ka Judanov ütles, et igal nimekirjal on valimistele minnes eesmärk võita, ei usu ta, et Suklese valimisliitu, mille nimekirjas kandideerivad eri valdkondade inimesed, kuidagi seljataada suudetakse.

Kõik Haapsalu linnavolikogus esindatud erakonnad ja valimisliidud tegelevad praegu nimekirjade koostamisega, programmi-dega on plaanis välja tulla kevadel, suurem valimiskampaania on plaanitud suve lõppu. Praegu kahe volinikuga esindatud Reformierakond otsustab järgmisel nädalal, kas Haapsalus tulla välja erakonna nimekirjaga või hoopis valimisliiduna. „Ka enne eelmisi valimisi kaalusime seda,” ütles Haapsalu volikogus Reformierakonda esindav Roger Tibar.

Lääneranna vald leidis laenuandja

Lääneranna valla välja kuulutatud hange investeerimislaenu saamiseks õnnestus, ütles abivallavanem Urmas Osila Lääne Elule, kuid ei täpsustanud, milline pank ja mis tingimustel vallale raha laenab.

Lääneranna vald kuulutas välja hanke, millega tahtis võtta kümneks aastaks 8,2 miljonit eurot investeerimislaenu. Pakkumusi sai esitada neljapäeva, 7. novembri südaööni.

„Läks hästi, isegi paremini, kui loota oskasime,” ütles Osila eile. Ta oli hankumise õnnestumises kindel juba enne selle väljakuulutamist. „Rahapood nimega pank tahab väga oma kaup müüa,” ütles ta nüüd.

Osila ei osanud reede keskpäeval öelda, mitu pakkujat hankel osales. „Kuna pakkuda sai südaööni, siis viimast seisu ma ei tea,” ütles ta. Lääneranna vallavalitsuse avalike suhete juht Lilli Lumera kinnitas eile õhtul Lääne Elule,

et vallale on laekunud üks pakumine. Lääneranna valla dokumendiregistrist on näha, et pakumuse on esitanud Luminor.

Millistel tingimustel pangad Lääneranna vallale laenu pakuvad, Osila selgitama ei soostunud. „Saan seda öelda teispäeval või kolmapäeval, kui vallavalitsus on tulemusel kinnitanud,” ütles ta. „Igal juhul on see meile vastuvõetav.” Osila lisas, et pakkumus jääb Lääneranna valla eelarvestraategias prognoositu piiresse.

Lääneranna valla eelarvestraategia järgi prognoosis vald võetava laenu tagasimakseks 391 768 eurot aastaks. Varem on Osila öelnud, et eelarvestraategia järgi on tehtud suhteliselt konservatiivne. Vallaprognositud tulud selle aasta eelarves on 10,55 miljonit, seega moodustaks võetav laenu laias laastus 80 protsenti valla selle aasta eelarvest.

Lääneranna valla võetavast 8,2 miljoni euro suurusest laenust kuluks 4,8 miljonit eurot Lihula koolimaja ehitusele ning 3,8 mil-

jonit eurot läheks olemasolevate laenude refinantseerimiseks.

Lihula uus, 300 õpilast mahutav koolimaja peab valmima järgmiseks õppeaastaks. Ehitushangete võitnud EhitusSeco on lubanud hoone valmis saada koos käibemaksuga 11,6 miljoni euroga. Vallajuhtid leppisid ehitusfirmaga kokku, et EhitusSeco teeb töö oma raha eest valmis ja vald maksab kolme aasta jooksul 30 protsenti ehituse maksumusest.

Käibemaksu ajatamiseks asutati osatühing Lääneranna Hal-

dus, mis võtab hankelõpuga ja sellega seotud kohustused üle ning hakkab vallale kui kooli-pidajale koolihoonet turuhinnaga rentima. Lääneranna Haldus peaks hakkama tulevikus tegelema kõigi valla kinnisvara haldamisega seotud küsimustega. Esimene projekt on uue koolimaja ehitamine. Haldusfirmat juhib uue koolihoone valmimiseni Lääneranna volikogu esimees, vandeadvokaat Armand Reinmaa.

KAIRE REILJAN

● JUHTKIRI

Vana rasva peal

Aasta pärast toimuvate valimiste programmid on veel koostamata ja kampaania pole veel alatagi jõudnud, kui Haapsalus on erakonnad ja valimisnimekirjad omavahel tülis: üks süüdistab töö tegemata jätmises teist, teine kolmandat ja kolmas on lihtsalt juba ette oma võidus kindel. Tõsi, ega tasugi valimistele kandideerima minna, kui ise enda võitu ei usu, aga veidi reaalsustaju on ka vaja. Praegu tundub, et Haapsalu koalitsiooni moodustavate nimekirjade esindajatel on see kadunud.

Haapsalu koalitsioon on püsinud muutumatu viimased 15 aastat: linnapea on olnud Urmas Sukles ja volikogu esimees Jaanus Karilaid. Nad on moodustanud tandemi, kus üks toob raha sisse ja teine leiab koha, kus seda kulutada. Valimistest valimistesse on see töötanud, kuid aastatega on kõik stagneerunud. Haapsalu juhtimises oleks vaja uut nägemust, uut verd. Vana rasva peal edasi valitseda pole enam mõistlik.

See, et erakond Isamaa on üle aastate Haapsalus tuhost tõusnud, pole uus veri, sest valdava osa Läänemaal partei eesotsas olevatest inimestest moodustavad endised keskerakondlased, kes läksid Karilaiuga ühest parteist teise kaasa. Öelda, et tegemist on laiapõhjalise meeskonnaga, kus on nii põliseid Isamaa liikmeid kui ka varem Keskerakonna meeskonda kuulunud, on liialdamine, sest juhatusest valdav osa on ülejooksikud, kellele maailmavaatest olulisem on olla võimule lähedal.

Pürgida võimule vaid võimu pärast on vale. Kõik need, kes on juba andnud või peagi annavad mõnele erakonnale või nimekirjale lubaduse kandideerida, peaksid esmalt mõtlema sellele, mis on kandideerimisel nende eesmärk – kas see, kuidas kodukandi elu paremaks muuta ja millised on mõistlikud lahendused, et kõigil oleks elu kergem ja parem, või see, et lihtsalt võimule saada.

Ka kõik valijad peaksid valimiste eel suhtuma poliitikute mesimagusasse juttu kriitiliselt, mitte laskma end ära tinistada.

● TEISED LEHED

Madalhooaega pole, aga kõnnime õrnal jään

PÄRNU POSTIMEES. Aastaid on arutletud selle üle, kuidas Pärnu kõrghooaega pikendada ja madalhooaega lühendada, kirjutab lehe kultuuritoimetaja Anu Jürisson. Selleks, et linna kõik hotellikohad läbi aasta täis oleksid, peavad inimesed ööbima meil miljon ööd aastas, kuulutas Estonia spaahotelli juht Andrus Aljas. See omakorda eeldab väga tugevat ja püsivat turismimagnetit, sellist hulka ei saavuta pelgalt Endla teatri, kontserdimaja ega mõne tippasemel restoraniga.

Kui miljon jagada võrdset tosinat kuu peale, tähendab see üle 80 000 ööbimise kuus ehk üle 2700 ööpäeva. Isegi kui Endla teatris (572 kohta suures saalis ja 150 Küünis) ja kontserdimajas (898 kohta suures saalis) toimuksid läbi aasta iga päev etendused ja kontserdid ning istekohad oleksid täidetud vaid linnakülastajate, kes ei soovi öhtul koju sõita, jääb iga päev ikka 1000 inimest puudu.

Me kõnnime õrnal jään. Mitu kultuuritegijat teatas, et teeb oma festivali sel suvel viimast korda. Kui tegijatega rääkida, siis väga optimistlikult nad – eelkõige ebakindla rahastamise tõttu – tulevikku ei vaata.

● LAUSELAEN

„Kuni on prioriteediks laulu- ja tantsupidu ning pärimus, niikaua on seda eriala vaja.”

Haapsalu kutsehariduskeskuse käsitööerialade õpetaja **Marju Heldema**.
Lääne Elu, 7. november 2024

NÄDAL

2024

Mida ütleb vanarahva tarkus Trumpi võidu kohta?

Mõnel inimesel on kombeks elu keerulisematel hetkedel lüüa suvalisest kohast lahti piibel ning vaadata, mida püha raamat talle ütleb ja teha soovitab.

Kuna ma pole usklik, lõin pärast Donald Trumpi tagasivalimist USA presidendiks lahti eesti vanasõnade ja kõnekäändude andmebaasi. „Ega trumpijega üksi mängida,” oli ainus Trumpi-teemaline kõnekäänd, millega vanarahvas oskas meid selle nädala kolmapäeval lohutada.

Miks lohutada? Sest nii eestlaste kui ka meile lähedaste Euroopa rahvaste enamus oleks USA presidendiks valinud mustanahalise naise Kamala Harrise.

„USA valimised: kui eurooplased saaksid, hääletaksid nad Harrise poolt, ent lõhe Ida- ja Lääne-Euroopa vahel on suur,” pealkirjastas veebisait Europeelects.eu just 4. novembril avaldatud küsitlustulemused.

Kui küsitlustulemustest jäeti kõrvale need eurooplased, kes ei osanud Ameerika valimiste suhtes seisukohta võtta, olid tulemused ikka väga ühte väravasse. Harrise poolt oleks ülekaalukalt valitud Taanis (96%), Soomes ja Rootsis (90%), Hollandis (87%), Norras (86%), Saksamaal (85%), Prantsusmaal (83%), Hispaanias (80%), Leedus (83%), Eestis (74%), Lätis (69%) ja UKs (68%).

Millised Euroopa rahvad aga eelistasid Trumpi? Venemaal oleks Donald Fredovitsi võit olnud palju suurem kui USAs, sest tema poolt oleks riikliku ajupesutulemusel hääletanud koguni 78 protsenti venelastest. (Ees- ja isanimiga ehk Donald Fredovitsiks kutsuvad Trumpi lugupidavalt või omamehelikult paljud vene arvamustliidrid ühismeedias.)

Küsitlustulemustes järgnesid venelastele Trumpi-sõbralikkuse poolest

HANNES RUMM
kolumnist

Serbia (67%), Gruusia (66%), Ungari (62%), Sloveenia (51%).

Selline küsimus pole lihtsalt tore teada-saada-harjutus. See näitab eurooplaste väärtusi ning arusaama sellest, et Trump kujutab meie maailmajao jaoks ohtu.

Venelaste enamuse jaoks pole võimalik, et tuumariigi juht võiks olla mustanahaline naine. Trumpi autoritaarsus meenutab neile juba üle 20 aasta võimul püsinud president Vladimir Putin. Ungaris on Trumpi toetus kõrge, sest kui 2016. aastal olid Trumpi suurimad sõbrad Euroopas Brexiti korraldanud briti poliitikud, siis nüüd on tema suurimaks sõbraks saanud Ungari peaminister Viktor Orbán. Väga kremlisõbralik mees, kes pidevalt pidurdab sõdiva Ukraina toetamist Euroopa Liidus.

Kui nüüd panna tänapäevasesse konteksti kõnekäänd „eга trumpijega üksi mängida”, võib seda tõlgendada nii, et ega Donald Trump ja tema perekond üksi kõiki asju Ameerikas ära ei otsusta. Kahjuks on nii, et 2016. aastal presidendiks saades olid Trumpi kõrval välis- ja kaitseministrina elukogenud tugevad poliitikud. 2024. aastaks on Trump oma ainuvõimu alla haaranud kogu USA vabariiklaste partei,

mis tähendab, et ükskõik kui sõgedaid otsuseid ta ka ei teeks, ei käitu enam ükski inimene Valges Majas täiskasvanuna, kes ülemeeliku mürsiku korrale kutsub.

Palju on räägitud sellest, et Trumpi juhtimisel võib lõppeda USA toetus Ukrainale ning ta võib öönestada NATO usaldusväärstust. Mõlemal juhul kannataks otseselt ka Eesti julgeolek.

Ent toon veel ühe näite. Esimese presidentiaja lõpul otsustas Trump lõpetada USA liikmelisuse maailma terviseorganisatsioonis (WHO), sest pidas WHO liikmemaksu raha raiskamiseks. Õnneks tühistas president Joe Biden selle otsuse, sest WHO on maailma üks tõhusamaid rahvusvahelisi organisatsioone, mille tegevus ennetab ja aitab võidelda ohtlike viirushaigustega. Viirushaigused riigipiire ei tunne – nagu tõestas Covid.

Vähegi mõtlevale inimesele tõestas 2020. aasta alguses puhkenud Covid ka WHO vajalikkust. Kas Trump õppis sellest maailma raputanud õnnetusest? Oma valitsuse tervishoiujuhiks nimetas Trump igatahes Robert F. Kennedy juuniori, kes võitles pandeemia ajal vaktsiinide vastu ning levitas palju uuhuu-teooriaid...

Kui USA valimised oleks võitnud Kamala Harris, passinuks tema kohta meie vanarahva tarkusest vaid kõnekäänd: „Jumal pidagu tulukest peus ja kaitsku kamalus.” Aga karta on, et ka president Trumpi ajal tuleb loota, et eestlaste ja eurooplaste lootusesädet peab vanajumal peos ja kaitses kamalus.

● **Miks lohutada? Sest nii eestlaste kui ka meile lähedaste Euroopa rahvaste enamus oleks USA presidendiks valinud mustanahalise naise Kamala Harrise.**

● OSTURALLI

Automaks lükkas sõidukite müügi hooga käima

Uute sõiduautode müük käib suure hooga, head ajad on ka Läänemaa automüüjatel.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Kui suvel oli autoturul veel vaikne, siis viimase paari kuuga on sõidukite müük kasvanud 60 protsenti. Oktoobris müüdi autode müügi- ja teenindusettevõtete Eesti liidu (AMTEL) andmetel Eestis 2673 uut autot, mida on septembriga võrreldes 600 võrra enam. Jõudsalt on kasvanud autode müük ka Läänemaal.

Haapsalus müüakse Tradilos ja Uuemõisa Autokeskuses uusi autosid praegu peamiselt kampaaniahinnaga.

AMTELi juht Meelis Telliskivi usub, et autoostubuum kestab uue aastani, mil jõustub autode registreerimistasu.

Auto kallineb 5 protsenti

„Mais hakkas [uute autode müügi kasv] pihta, kuid oktoobris oli see eriti järsk,” nentis Tradilos uute autode müügiga tegelev Allar Laidre.

Tradilos on müügihitiks Kia Sportage, mille odavama otsa mudelite hind algab 30 000 eurost. Tuleval aastal tuleb sama auto eest välja käia vähemalt 1500 euro ehk automaksu võrra rohkem.

„Laias laastus tõusevad autode hinnad viis protsenti,” lausub Laidre. „See on hästi jämedalt öeldud. Kui on võimas, kallid auto, siis sellise maks võib olla isegi 10 000 eurot, aga laias laastus on ta ikka [auto hinnast] 5 protsenti.”

Laidre sõnul on autode väljastamise osakaal nende poes sel aastal suurenenud. „Umbes viiendik läheb nii,” nentis Laidre. „Kui inress läks kõrgemaks, hakkasid inimesed arvestama, kui palju on võimalik kokku hoida, kui summa kohe ära maksta. Kui aastaintress on 6 protsenti, siis see on ju võidetud raha.”

Tradilo kliendid on valdavalt Läänemaalt ja lähinaabrusest. „Ka Hiiumaa, Märjamaa ja Rapla on meie piirkond,” ütles Laidre.

Haapsalu tahab luua kultuurikilomeetri

Haapsalu linnavalitsus plaanib koos pitsikeskuse remondiga rajada selle juurest algava ja mööda Karja tänavat Lossiplatsini kulgeva kultuurikilomeetri.

„Töös on alles ideede arendamine ja midagi konkreetset pole,” ütles Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus. Eelmisel kuul vastu võetud Haapsalu arengukavva on aga kultuurikilomeetri idee sisse kirjutatud plaaniga hakata seda rajama juba järgmisel aastal.

Idee järgi muutub pitsikeskus koos Okase muuseumiga kultuurivärvaks. Parbuse sõnul ei ole kultuurivärv mitte üle tänava kõikuv füüsiline värv, vaid olemasolevatele tänavavalgustuspostidele on plaanis panna sildid, mis ütlevad, et siit algab kultuurikilomeeter ja mida see endast kujutab.

Uuemõisa Autokeskuse müügijuhi Tanel Tiisleri ja müügikonsultandi Britta Uustalu sõnul on nende poe edukaim automark Škoda.

Aasta lõpuni tõusujoones

„Oktoober oli rekordkuu,” ütles Uuemõisa Autokeskuse müügijuht Tanel Tiisler. „Tegelikult on teine poolaasta olnud üldse väga hea. Kui maksuotsused riigikogu ära tehti, siis klientide huvi kohe tõusis.” Tiisler loodab, et november tuleb automüüjatele veel parem.

Uuemõisa Autokeskuse edukaim mark on Škoda. „Oktoobris oli Škoda üle Eesti enim müüdud mark, neid müüdi kokku umbes 600,” nentis Tiisler. „Praegu on laos veel umbes 1000 autot, mida saaks enne aasta lõppu klientidele kätte anda.”

Kõige rohkem müüakse Škodadest Uuemõisas Octaviat ja uut Kodiaki. „Octavia on üllataja. Aga see on ka arusaadav, sest auto-

maks tuleb tal madal ja kütusekulu on olematu,” lausub Tiisler.

Tiisleri sõnul võib välja tuua, et rohkem ostavad autosid välja maainimesed, samuti eakad. Nooremad kasutavad rohkem liisngut. „Ühe huvitava asjaga paistab välja Hiiumaa. Kuna seal ühtegi automüüjat pole, siis käivad ka hiidlased meil autosid ostmas. Hiidlastel on väljaostude protsent kõrgem ja ostetakse välja mitte madala otsa autosid, vaid kogu mudelivalikut,” lausub Tiisler.

„Aasta lõpuni läheb tõusujoones,” ennustas Tiisler. „Kurdan ainult selle üle, et aega on vähe, et ööpäevas on vaid 24 tundi. Selles mõttes on väga keeruline ja samas huvitav periood.”

Jaanuar on ilmselt kõigil automüüjatel rahulik. „Eks siis pais-

tab, mis tuleb. Mõned kolleegid on siin prognoosinud, et turg kukub kümme protsenti,” lausub Tiisler.

Tiisler pakkus, et ilmselt tulevad pangad ja tehased välja mingite meetmetega, millega langust leevendada. „Automaksu on kehtestanud valitsus, kuid kui tuleb uus valitsus, võibolla tulevad neil uued mõtted. Me ei välista ka seda.”

Mõeldakse skeeme välja

Uute autode puhul on kõige lihtsam skeem panna automaks liisngusse. „1500eurone maks tähendab inimesele 15 lisaeurot kuus, kui see jagada liisnguperioodile,” arutles Tiisler.

Tiisleri sõnul algab ilmselt skeemitamise odavama otsa autodega.

„Võtame väga vana ja odava auto, mille hind on näiteks 200 eurot. Ja kui selle ümberregistreerimiseks tuleb maksta 300–400eurone riigilõiv, siis arvan, et kindlasti otsitakse variante, kuidas sellest kõrvale hiilida.”

Hinnatundlikkus tuleb Tiisleri sõnul välja seal, kus sõiduk on ise odav, aga automaks pole hinnaga proportsioonilis.

Ilmselt läheb seis väga raskeks ka nende kasutatud autode puhul, mille maks on ebaõiglaselt kõrge. „Vanad „ameeriklased”, suured bussid. Kas hakatakse neid panema kuhugi muusse registreerimis- või trikitama kuidagi nende registritoimingutega? Meie seda ei tea, sest enamiku tehinguist teevad kaks eraisikut omavahel,” lausub Tiisler.

Linnus sai tormis 6000 eurot kahju

Eelmisel nädalavahetusel Eestit tabanud torm tekitas Salva Kindlustuse andmetel kõige rohkem kahju katustele, kusjuures enim õnnetusi ja suuremaid kahjusid registreeriti Läänemaal. Kannatada sai ka Haapsalu linnus.

Salva Kindlustuse varakahjude osakonna juhataja Karen Soosalu sõnul puudutasid pooled novembri esimese kuue päevaga saadud 35 kahjuteatest tormituulega kahjustatud katuseid ning kolmandik juhtumeid oli Läänemaal, kus kahjude suurus oli ka keskmisest kõrgem.

Suurim Salvast registreeritud juhtum oli Haapsalus Lihula maanteel, kus tuul viis minema kortermaja katusekatte, tekitades kahju ligi 22 000 eurot.

Torm ei säästnud ka Haapsalu linnust – 2. novembri öösel rebis tugev tuul linnuse vahitorni katuse mitme ruutmeetri ulatuses

Linnuse vahitorn.

vaskplekki ja lennutas selle lossi hoovi. Kahjustada sai ka linnuse läänepoolses ringmüüris asuva aiatorni keraamilistest kividest katust, kust torm rebis lahsti ligi veerandi katusekividest. Esialgne hinnanguline kahju on 6000 eurot.

URMAS LAURI

● LÜHIDALT

Kampaania tõi politseisse kolm püssi

Kodus leiduvaid loata relvi ja laske-moona politseile loovutama kutsunud kampaania käigus anti Läänemaal politseile üle kolm püssi ja 48 padrunit. „Kaks sileraudset ja üks vintraudne jahipüss,” ütles Haapsalu politseijaoskonna juht Andrei Taratuhin.

Politseijuhi sõnul on politseile üle antavad relvad ja laskemoon sageli tulnud välja vana majapidamise koristamise käigus või on need siis kuulunud mõnele lahkunud sugulasele.

Taratuhin ütles, et kui majapidamisest relvi või laskemoona leitakse, ei pea selle politseile üle andmiseks ootama kampaaniat, vaid relvi võib karistust kartmata loovutada aasta ringi. „Tuleb teada anda ja esimesel võimalusel tuleb politsei ja viib ära,” ütles Taratuhin. Ta toonitas, et mõistlikum on kutsuda politseinikud relva ära viima, mitte ise sellega politseijaoskonda tulla. „Nii on turvalisem,” ütles Taratuhin. Sel aastal on kampaaniaväliselt politseile üle antud viis relva.

Valdav osa relvadest, mis politseile üle antakse, on Taratuhini sõnul vanemad, nõukogude ajal ostetud jahipüssid. Eesti ajaloomuuseumi relvakogu endise hoidja Jaak Mälli sõnul sai 1960. aastate teise pooleni sileraudseid jahipüsse osta relvaloata ning ostja nimi pandi lihtsalt kirja. Tol ajal soetatud relvad ongi need, mis nüüd aeg-ajalt päevalgelge ilmuvad. Taratuhini sõnul politsei neile loovutatud relvade ajalugu ei uuri, vaid saadab relvad hävitamisele.

Kaire Reiljan

Lääne-Nigula müüs oksjonil tüki metsa

Lääne-Nigula vallavalitsus pani enampakkumisele kolm metsatükki ja müüs ühe neist maha.

Alghinnaga 10 000 eurot oksjonile pandud metsatükki ihaldas neli pakkujat ja hind kerkis 10 050 euro peale. „See on müüdüd,” ütles Lääne-Nigula vallavanem Janno Randmaa.

Mets oli müügis oksjonikeskkonnas Timber, kus saab pakkuda ka alghinnast allapoole, aga sel juhul kohustust müüa ei ole. Metsatükkidele alghinnaga 50 000 eurot ja 7500 eurot laekusidki alapakkumused. Kõige odavama tüki eest pakuti nii vähe, et seda kohalik omavalitsus ei müü ning paneb uuesti oksjonile. Tahtjaid oli üks.

Kõige kallimat, alghinnaga 50 000 eurot oksjonile pandud üle kuue hektari suurust metsatükki ihaldas veidi väiksema summa eest kolm pakkujat. „Vallavolikogu otsustab, kas müüa või mitte,” ütles Randmaa.

Metsatükid, mis asuvad Oongas Haapsalu ja Lääne-Nigula piiril Haapsalu-Laiküla tee ääres, läksid enampakkumisele esimest korda ja Randmaa sõnul ei ole neid kohalikele omavalitsusele tarvis.

Kaie Ilves

Kampaaniakuul leidis kodu kümme kassi

Läänemaa loomade varjupaiga juhataja Helina Albi sõnul leidis oktoobris kodu 11 kassi, nende seas neli musta ja musta-valgekirjut.

Igas oktoobris kuulutab Varjupaikade MTÜ välja musta kassi kuu, sest musti ja musta-valgekirjusid eriti ei taheta. Tänavu oktoobris läks Vilklas asuvas loomade varjupaigast koju neli musta ja musta-valgekirjut ning seitse teisekarvalist.

„Seda on palju,” märkis Alp. On kuid, mil kodu leiab üks-kaks nurrumootorit. Koju sai ka üle kolme aasta varjupaigas elanud musta-valgekirju Bellarix.

Varjupaigas ootab kodu üle 70 kassi.

Kaie Ilves

MALLE-LIISA RAIGLA

MALLE-LIISA RAIGLA

● ISADEPÄEV

Kolme poja isa Arvi Nebokat andis eluteele kaasa kohusetunde

Läänemaa aasta isa Arvi Nebokati sõnul läheb tiitel kahasse abikaasa Tiinaga, kellega ta mullu tähistas 40. pulma-aastapäeva.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Esimest korda olid SA Läänemaa vabariikide konsultandi Maarja Läänesaare käed nii seotud, et mine või hulluks: aasta isa ta õnnitlema minna ei saa, lootat võis ainult levile, sest äsja valitud aasta isa Arvi Nebokat puhkas koos abikaasaga Vietnamis. Seal telefon teisipäeval helisema hakkaski.

„See rabas mind ikka tugevasti,” ütles Nebokat Lääne Elule tiitli kohta. „Seda poleks küll oodanud.”

Sisimas hea meel

Pere Facebooki gruppi läks poegadele lause, et seda poleks nüüd küll vaja olnud. Poeg Reimo Nebokati sõnul pidas isa küll rohkem silmas avalikkuse tähelepanu, mis tiitliga kaasas käib. „Kirjutasin vastu, et kannata ära, oled hea isa,” ütles Reimo Nebokat Lääne Elule.

Küllap oli isal poja sõnul sisimas siiski hea meel, sest järgmiseks läksid teele „Elagu Nebokati!” ja abikaasale mõeldud tänusõnad, mida sai Facebooki vestlusaknast lugeda terve pere: „See, mis täna toimus, on uskumatu

Arvi Nebokat

- Kolm poega ja kuus lapselast.
- Tiina Nebokatiga abielus üle 40 aasta.
- Haapsalu Vanalinna Bowlingu asutaja ja kaasomanik ligi 20 aastat.

ALLIKAS: REIMO NEBOKAT

ja sai juhtuda tänu emale. Oleme üks suur pere ja suurimad tänud ema Tiinale.”

Ka Lääne Elule ütles Arvi Nebokat esimese asjana sedasama: mis tehtud, on tehtud koos ja koos võetakse vastu ka tiitel. „Kolme poega kasvatades oleme püüdnud neile õpetada, et sa pead olema aktiivne, kõike enda ümber märkama ja oma lähedasi hoidma ning armastama,” ütles Arvi Nebokat.

Tiitlile esitasid kolm poega isa koos. „Komisjonile avaldas muljet Arvi Nebokati laste põhjalikus isa esiletõstmisel,” ütles Läänesaar. „Lisaks oli hästi näitlikustatud, kuidas Arvi töödese-tegemistesse lapsi ja lapselapsi kaasab ning neile ettevõtlikkuse ja tegutsemisjulguse koha pealt eeskuju annab.”

Arvi Nebokatil on peale kolme poja kuus lapselast, vanim

Aasta isa Arvi Nebokati ja Tiina Nebokati peres on kolm poega ja kuus lapselast.

MARIS RAUD

neist 15aastane ja noorim aastane. Reimo Nebokati sõnul iseloomustab Arvit vanaisana eelkõige kannatlikkus. „Isale meeldib väga lapselastega mängida,” ütles Reimo Nebokat. „Enne väsivad või tüdine

vad mängust ära lapselapsed kui vanaisa.”

Reimo Nebokat meenutas, kuidas isa viis pojad lapsena spordiringidesse. „Kätt ette ei pannud, ükskõik, mida me tahtsime proovida: tennis, karate, vehklemine,

lauatennis, korvpall, kergejõustik,” loetles Nebokat. „Ega tol ajal suurt muud olnudki.”

Esimese taskuraha teenisid poisid käbisid korjates, mis siis kokkuostu viidi. Poistest said innukad boolingumängijad, sest

Arvi Nebokat Haapsalu Vanalinna Bowlingu asutaja ja kaasomanikuna korraldas boolinguteisipäevakuid ja öömaratone, maakonna meistrivõistlustest rääkimata. Arvist endast sai 2008. aastal Eesti senioride meister. Euroopa meistrivõistlustel saavutas ta 29. koha.

Ikka üsna kannatlik

Ka isana iseloomustas Arvit kannatlikkusega. „Ikka üsna kannatlik, kui tagantjärele mõelda,” ütles Reimo Nebokat. „Eriti nüüd, kui oleme ise lapsevanemad. Kõik pojad on järginud peremudelit, mille vanemad on meile loonud.” Vanimal pojalt Taivol on kolm, Reimol kaks ja noorimal Olaril üks laps.

„Mida vanemaks oleme saanud, seda rohkem tähtsustame võimalust perega koos olla,” märkis Reimo Nebokat. Isa Arvi initsiaalid on käidud ka reisimas nii, et tõesti kõik pereliikmed on koos.

„Mida ma tunnen, mis meile kõigile kolmele on isa kaasa andnud või mille oleme isalt ja emalt kaasa saanud, on kohusetundlikkus,” ütles Reimo Nebokat. „See on meil kõigil ikka tõesti päris suur. Vabanduste otsimise kommet ei ole meil peres olnud. Kui midagi on lubatud, siis tuleb seda teha.”

OLULINE INFO LÄÄNE ELU TELLIJALE

Kandeperioodi uued hinnad alates 1. detsembrist

	PABERLEHT	DIGILEHT	PABER+DIGI
E-ARVE (hind ei muutu)	11.-	7.-	14.-
1 KUU	13.-	8.-	17.-
3 KUUD	38.-	20.-	48.-
6KUUD	73.-	37.-	92.-
12 KUUD	133.-	74.-	170.-
PÄEVAPILET (hind ei muutu)		1.50	

E-arve on soodsaim ja mugavaim viis lehe tellimiseks.

KUIDAS SÕLMIDA LÄÄNE ELU TELLIMISEKS E-ARVE?

- **E-arved** – lihtne ja turvaline võimalus arvete maksmiseks
- **Käepärane:** kõik arved ühes kohas, internetipangas.
- **Mugav:** e-arvete tasumine toimub automaatselt.
- **Keskkonnasõbralik:** e-arved asendavad täielikult paberarveid.

E-ARVE LEPING

- Lääne Elu tellimiseks saab e-arvet sõlmida ainult Swedbanki või SEB kontorites ja internetipangas.
- E-arve on elektrooniline dokument, mille saadab pank arve väljastaja (Lääne Elu) ja mis asendab täielikult paberarvet. E-arvete pank saamise eeldus on kokkulepe lugeja ja arve väljastaja vahel.
- E-arve sõlmimiseks on vajalik viitenumber, mille lepingu sõlmijale väljastab Lääne Elu – info telefonil 473 7111.
- E-arveid saate tellida internetipanga menüüpunktis Maksed → E-arved.
- E-arvega toimub lehe tasumine 1 kuu ette.
- Hoolitsege selle eest, et Teie kontol oleks kokkulepitud maksepäeval piisavalt raha.
- E-arveid näete oma internetipangas – saate kõik arved kätte ühest kohast ja korraga, olenemata sellest, kus parasjagu viibite.

PÜSIKORRALDUS

- Lääne Elu tellimiseks saab sõlmida püsikorralduse ükskõik millises pangas. Püsikorralduse saate vormistada internetipanga menüüpunktis Maksed → Püsikorraldused. Püsikorraldusega on Teie arved alati õigel ajal makstud ja Te ei pea maksete tegemisele oma aega kulutama.
- Püsikorraldusega toimub lehe tasumine 1 kuu ette.
- Hoolitsege selle eest, et Teie kontol oleks kokkulepitud maksepäeval piisavalt raha.

Telli Lääne Elu juba täna e-arvega või võta soovi korral ühendust le@le.ee või tel 473 7111.

Valimisjaoskonnas sai hääletada nii vanamoodi pabersedeliga kui ka puuteekraani ees.

2 X MARGUS VÄLJA

USA PRESIDENDIVALIMISED

Donald Trumpi suur tagasitulek

Ees on valitsusvahetus Valges Majas ja teadmatus, mis saab Ukrainast.

MARGUS VÄLJA
San Jose, California
info@le.ee

Nagu demokraatlikus riigis kombeks, pärast valimisheitlusi enam selle üle ei võideld. Rahvas on rääkinud. USA demokraatliku partei presidendikandidaat Kamala Harris (60) tunnistas kolmapäeval lüüasaamist vabariiklaste kandidaadilt Donald Trumpilt (78). Harrise ainult 107 päeva kestnud valimiskampaania kogus küll kiirelt tuure ja leidis toetuse oma ala kõige nimekamatelt inimestelt nagu filmitähed, popstaarid jpt, kuid lõppes siiski pettumusega.

„Kuid peame leppima nende valimiste tulemustega. Rääkisin täna valitud president Trumpiga ja õnnitlesin teda võidu puhul. Ütlesin talle ka, et aitame teda ja tema meeskonda valitsuse vahetuses, osaleme rahumeelses võimu üleminekus. Ameerika demokraatia aluspõhimõte on, et kui kaotame valimised, siis aktsepteerime tulemusi. See põhimõte eristab demokraatiat monarhia või türannia põhimõtetest. Ja igaüks, kes taotleb avalikkuse usaldust, peab seda austama,” on Harris öelnud.

Eks selles avalduses peitu viide eelmistele USA presidendivalimistele aastal 2020, mille kaotamist Trump ja tema poolehoidjad pole siiani tunnistanud.

Vabariiklaste võimas võit

Sellele vaatamata tuleb Trump vahepeal ligi neli aastat valitsenud Joe Bideni (81) administratsiooni ja uusi valimisi järgmise aasta 20. jaanuaril võidukalt ja ajalooliselt Valgesse Majja tagasi. Sama on USA presidentuuri ajaloos varem suutnud vaid üks mees, Grover Cleveland aastal 1892.

Vabariiklastele olid teispäevased valimised edukad mitmel rindel. Võideti tagasi enamus USA Kongressi senatis, tõenäoliselt jäädakse edasi enamusse esindajatekojas. Sellistes oludes on pre-

Donald Trumpi toetas Californias 40 protsenti hääletanuist.

sidendi olukorda kirjeldatud kui vaba sõitu kiirteel, kus teisi liiklejaid pole. Miski ei takista oma poliitikat ellu viimast.

Juba on arutletud, kuidas kavatseb Trump nüüd kohe korraldada 10–12 miljoni siserändaja maalt väljaküüditamise, nagu oli üks kõlavamaid valimislubadusi. Kas selleks tuleks luua omaette küüditusamet? Valitsusse on lubatud kaasata maailma rikkaim mees Elon Musk, et juhtida valituse töö efektiivsuse järelevalvet ehk kärpekomisjoni, ja kuidas see kokku kõlaks?

Kuigi just siserände teemal oli kolmapäeval siin San Francisco lahe ääres traditsiooniliselt tugevalt demokraatlikus piirkonnas ka paar Trumpi ja immigrandi küüditamise vastast väikemat protestimiitingut, oli vastalust palju vähem kui kaheksa aastat tagasi, mil Donald Trump esimest korda Ameerika presidendiks valiti. Kokku hääletas California osariigis nüüd tema poolt 40 protsenti valijaid, 2016. aastal oli neid 31,62 ja 2020. aastal 34,32 protsenti.

Isegi üldiselt demokraatide poolt hääletavas California osariigis liikusid hääled vabariiklaste suurema toetuse poole. Ei olda

rahul demokraatide kontrollitava olukorraga – kohalikul hääletusel onnud teemade hulgas toetati ülekaalukalt karistuste karmistamist röövimiste ja varguste puhul, mis on viimastel aastatel tormiliselt sagenenud. Osariigi demokraadist kuberner oli selle muudatuse vastu.

Valijad ei ole rahul prokuratuuri kriminaalisõbralikkusega – politsei võib pätte küll kinni nabida, kuid need pääsevad tihti karistusest. Maakonna prokurör on valitav ametikoht, töökohta kaotas Los Angelese maakonna ülearu „progressiivne” prokurör ja ametist kutsutakse arvatavasti (hääli veel loetakse) tagasi ühe San Francisco lahe äärse maakonna prokurör, keda peetakse pigem julgeolekuohuks, mitte korrakaitseks.

Suure töenäosusega jääb ametist ilma ka San Francisco linna pea, kelle valitsusajal täitusid linna tänavad kodutute telgiräbalatega, lokkas kuritegevus ja sagedasid ümastisurmasid.

Peamiselt maksis demokraatidele valimised ilmajäämine Ameerika lihtsama rahva, eeskätt tööliste häälest. Põllumeerid on nagunii olnud vabariiklaste ja eriti Trumpi taga.

Küll püüdsid demokraadid mis tahes rühmade õigusi kaitsta, aga lõpuks hääletasid nii latiinod, mustad, noored valged mehed kui ka madalama haridusega eeslinnanaised ennemini Trumpi poolt. Kaotati peaaegu kõigis kaaluokeleosariikides.

Euroopa on närvis

Nende valimiste peateema oli majandus, hinnatõus ja üldine heaolu, sh siseturvalisus ja siserändesurve. Nende peateemade kõrval Euroopale ja Ukrainale eriti ruumi ei jäänud. Ainsa läbi välisteemana olid kõne all Iisrael ja Palestiina.

Euroopa reageeringut valimistulemustele kirjeldati esimesel valimisjärgsel päeval kui närvilist ja Moskva kohta on öeldud, et Kreml on „elevil”.

See on uuel aastal üks rahvusvahelise julgeoleku raskemaid teemasid. Trump pole avaldanud, kuidas täpselt ta Moskva sõja Ukrainaga vastu „kiirelt” lõpetaks, nagu ta oma kampaania ajal väljendus. Ka ei ole ta öelnud, et Ukraina peab võitma ja agressor lüüa saama. Ilma USA sõjalise ja muu toeta seda ka ei juhtukski.

Lääne Elu 35. sünnipäeva-aasta puhul vaatame tagasi, mis teemad on päevakorral olnud 5, 10, 15, 20, 25, 30 ja 35 aastat tagasi.

„Haapsalu sai haigla”, 8. november 1994

Reedesel Haapsalu linnavolikogu istungil munitsipaliseeriti 350 töötajaga Läänemaa haigla tervikvarana ja erastamiskohustusest. Riik püüab sotsiaalobjektidest vabaneda ning kui riigile kuluvat haiglat ei munitsipaliseerita, võidakse see lihtsalt erastada – kasvõi ühe krooni eest, põhjendas reforminõunik Rene Reinola.

Erahaigla teenuste hindade ei saa linnavalitsus määrata. Munitsipaalhaigla teenuse hinna juures peab linnavalitsus praegu oluliseks hinnatõusu peatamist. Haigemaja ülalpidamiseks tuleb raha peamiselt haigekassast, aga ka riigieelarvest ja teenuste müügist. Omanikul on kanda suurem osa kommunaalkuludest: küte, elekter, vesi ja kanaliseatsioon.

„Väike viik kevadeks korda”, 10. november 1999

Haapsalu linnavalitsusel on kavas Väike viik sel talvel roost puhastada ja süvendada. Linnavalitsuse kommunaalnõuniku Heino Tamme sõnul on avanenud võimalus kajakate kolooniaks muutunud viik lähiajal korda teha. Kui midagi ette ei võeta, kasvab viik täis. „Ühel hetkel tuleks see täita ja saaks mõned elamukrundid,” ennustas Tamm. „Linn on arvamusel, et nii ei peaks minema.”

1997 tegi maakonnaarhitekt Tõnis Padu kolm Väikese viigi korrastamise ettepanekut. Praegu on välja valitud neist variant, kus süvendamise käigus veetakse muda minema. Ülejäänud pinnas aga kuhjatakse saarekeseks, kus linlased saavad puhkamas käia.

„Omavoliline ehitus muudab Haapsalu nägu”, 9. november 2004

Vältimaks maitsetusi, mis rikuvad linnapilti, tuleb ehitusplaanid kooskõlastada linnavalitsusega, mida sageli aga ei tehta. „Aeg-ajalt juhtub, et mõni maja üllatab meid ootamatu muutumisega,” ütles Haapsalu linnaarhitekt Anu Joost. „Katus on kerkinud vildakalt, mõni aken tundub klaasi- jaotusega tuim või torkab silma erakordselt erk majavärv.”

Nii juhtub, kui majaomanik asub omal käel remontima või elamist laiendama. Joosti sõnul pole ehitusprojektide ja fassaadijooniste kooskõlastusnõue välja mõeldud majaomanike kiusamiseks.

„Linn hävitab Kastani kassid”, 12. november 2009

Haapsalu linnavalitsus on otsustanud aasta lõpuks hävitada Kastani metsa all elavate kasside koloonia, Eesti loomakaitse selts otsib peremeheta loomadele kiiruga kodu. Metsa all elab 40–50 kassi, keda toidab 5–6 Kastani piirkonna elaniku. „Koloonia suureneb ja tekitab probleeme ümbruskonnale elanikele, nii et 1. detsembrist asub linn tegutsema,” märkis linnakeskkonna osakonna juhataja Krista Vilt.

Pärast 1. detsembrist kinni püütud kassid viiakse Haapsalu koduta loomade varjupaika, mis vaevleb aga nagunii ruumikitsikuses. „50 lisahinge majutamiseks tuleks hakata vanu olijaid hukkama,” märkis loomakaitse seltsi esindaja Kadri Võrel.

„Aarne Taal tahab Haapsalu raudtee riigile tagasi müüa”, 8. november 2014

Haapsalu Raudtee juht Aarne Taal soovib 1997. aastal erastatud Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee muldkeha müüa riigile või Eesti Raudteele. 10 aastat tagasi riik seda osta ei tahtnud.

Taal selgitas majandusministrile ja ka Eesti Raudtee juhile saadetud kirjas, et poole aasta pärast lõpeb Haapsalu Raudtee ja sihtasutuse Põhja-Läänemaa Spordi ja Turismiobjektide Halduskeskus vaheline leping, mille alusel sai sihtasutus raudtee muldkeha ja pealisehituse jalgrattate rajamiseks ja tasuta avalikuks kasutamiseks. Kui leping lõpeb, ei tule enam kuskilt raha raudteetammi säilimise tagamiseks. Taal ütles, et tahab tammi õiglase hinna ning maksetingimustega tagasi müüa.

„Haapsalu kaubamaja piirab ilutulestiku müüki”, 9. november 2019

Lemmikloomaomanike palvel jätab Haapsalu kaubamaja ära laupäevase ostuöö tulevärgi ja lisaks lühendab omal initsiatiivil ilutulestikuraketite müügiaega. „Inimeste soovile vastu tulles jätabe ostuöö ilutulestiku ära ja rakette hakkame müüma pärast jõulupühi,” ütles Haapsalu tarbijate ühistu juhataja Raimond Lunev. Lunev märkis, et otsus piirata rakettide müüki võib jääda väikese mõjuga, sest teised Haapsalu poed ei pruugi müügipiiranguga kaasa tulla. Ilutulestiku müügiel ilmub detsembris ilmselt kõikide suuremate Läänemaa poodide fuajeedesse.

Reisimuljed Yucatáni poolsaarelt

7. osa

TARVO VALKER
ornitoloog

Cozumel

Pärast Calakmuli piirkonnaga tutvumist võtame piki poolsaare idakülge suuna taas põhja poole. Järgmiseks pikemaks peatuspaigaks saab olema Cozumeli saar.

Cozumel on umbes kolmandiku võrra väiksem kui Hiiumaa. Saar asub mandrist küll veidi vähem kui 20 kilomeetri kaugusel, kuid on sellegipoolest unikaalse loodusega. Saarel elab mitmeid endeeme [liik, mis esineb üksnes teatud piiratud alal – toim], kes mandril puuduvad. Muust maailmast rääkimata.

Cozumelil leidub seitse endeemset imetajaliiki. Taolisi linnuliike on saarel kaks. Tegelikult on neid siin olnud kolm. Paraku pole Cozumeli pilalindu viimased 15 aastat enam keegi näinud ja suure tõenäosusega on see liik välja surnud.

Üks kahest endeemsest linnuliigist jääb meile silma juba majutuskoha hoovis. Nimelt ilmub õitele toituma Cozumeli smaragd-koolibri. See on saarel ühtlasi kõige tavalisem koolibri. Kokku elab siin 20 000–50 000 Cozumeli smaragd-koolibrit.

Lind ise on kõigest 2,5 grammi raskune ehk poole väiksem meie pisikesest põialpoisist. Nagu koolibrid ikka, suudavad nad lennata kõikvõimalikes suundades. Nii võib ta lennata küljele või hoopiski tagurpidi. Kuigi koolibrid lendavad tihti inimesest mõne meetri kaugusel, on nende pildistamine tõeline katsumus. Mõne rahulolu pakkuva jäädvustuse ma siiski saan.

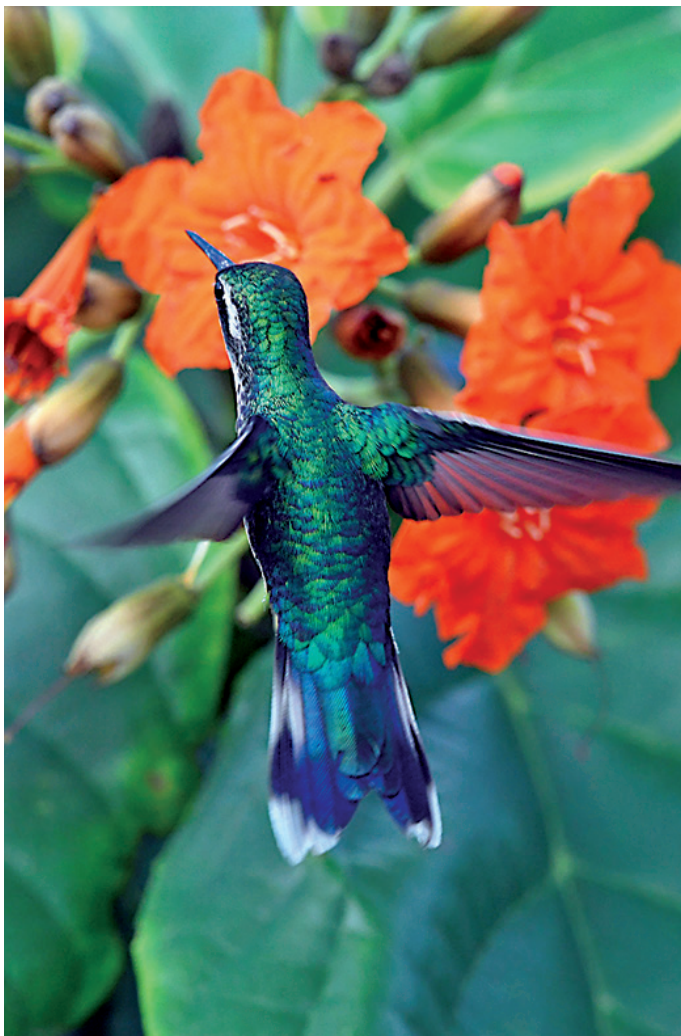
Teiseks endeemseks linnuliigiks on Cozumeli virelind. Tema välimus on oluliselt tagasihoidlikum ja suure osa ajast tegutseb ta tihedas võsas. Teda õnnestub vaadelda vaid paaris kohas.

Väga palju on Cozumeli saarel märgalasid ja need on linnurohked. Siin näeb palju selliseid veelinde, keda me kolme nädala jooksul mujal ei kohtagi. Ka üks kohalik hirveliiik sööb siin rohtu. Imetajatest õnnestub saarel kohtuda veel koatide ning peskarudega.

Cozumel on populaarne sihtkoht, sest ta on lähedal nii Cancúnile kui ka Playa del Carmenile. Eriti palju kohtab siin USAst tulnud turiste. See annab ka rannaäärsetes söögikohtades tugevalt tunda. Ehk nagu paljud reisiblogidki kirjutavad – rannabaaride hinnatase on paika pandud USA turistide järgi. Väike tops friikartuleid maksab 8–10 dollarit.

Cozumelil on nii liivaseid kui ka kiviseid randu. Ujumisel tuleb kindlasti keelde jälgida ja järgida. Mõnel pool on ohtlikud hoovused ja nii võib ka hea ujumisõnne inimene vales kohas vette minnes hätta sattuda.

Cozumelist on hea suunduda ka snorgeldamisreisile. Sellisel käisime ka meie. Neid on väga erineva pikkusega ja paljudele saab kaasa võtta ka üsna väikesed lapsed. Ühed lähedamad mereelukad, kellega kindlasti kohtub, on astelraid. Neid karta ei tasu, sest inimesi astelraid ei ründa.

Cozumeli smaragd-koolibri.

TARVO VALKER

● KÕRGMOOD

Hiina naised viivad Haapsa

Viis päeva olid Haapsalus pitsikeskuse tegevust jäädvustamas tekstiiliteadlane doktor S

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Suure novembritormi aegu olid Haapsalu pitsikeskuse naised ärevil. Nad ei pabistanud mitte seepärast, et tuuleil võiks majalt katuserebida, vaid hoopis sellepärast, kas pitsikeskuse tulnud hiinlannadel õnnestub tuule kiuste kümnest pitsikudujast, nende sallidest ja ka kätest õues tipptasemel pilte teha.

See, et doktor Peng taas Haapsallu jõudis, oli pitsikeskuse naiste jaoks üsna tavapärane. „See pole üllatus, Sophie on meil palju kordi käinud,“ ütles üks pitsikeskuse perenaistest Merle Saulep, kui oli hiinlannasid lõunalt ootamas. „Haapsalu salli on ta uurinud juba palju aastaid.“

Pitsikeskuse perenaine Mirje Sims ütles, et Haapsalu salli jaoks on see, et tekstiiliteadlane pitsikeskusega tegeleb, ikkagi täheleand. „Pitsikeskusel on lihtsalt hea meel, et kaugel on sõber, kes väärtustab meie pitsi,“ lausub Sims.

„Seekord oleme siin viis päeva,“ ütles Peng Lääne Elule ja täpsustas, et on Haapsalus käinud juba rohkem kui kolmekümnel korral. Hiinlannad lõpetasid oma töö pitsikeskuses teisipäeval.

Pits kui uurimisobjekt

Sophie Qiaoyun Peng kaitses doktorikraadi Sotimaal Glasgow' ülikoolis. Oma doktoritöös võrdles ta Haapsalu pitsi Shetlandi pitsiga.

Haapsalus oli Peng koos fotograaf Dawa Yangcheniga, neile oli tejuhiks ja vajadusel ka tõlgiks Hildegard Reimann Tartust. Praegu Eestis elav Peng räägib hästi ka eesti keelt ning nii tema kui ka Yangchen on suutelised suhtlema vene keeles. Varuks on neil ka inglise keel.

Tekstiiliuuringuteni jõudis Peng aga omamoodi keerdkäiguga. Tema huvi Balti riikide vastu algas umbes kümme aastat taga-

Haapsalu pits ja Arvo Pärt

Dr Sophie Qiaoyun Pengi Haapsalu pitsi teemaliseks näituseks on koostöös Arvo Pärdi keskusega plaanis luua ka 10–15 minuti pikkune dokumentaalfilm, mille taustamuusikaks on Arvo Pärdi „Spiegel im Spiegel“.

Pärdi muusikafilosoofia keskendub lihtsusele, mis sobib hästi pitsikudumise korduva liikumisega. Muusikas väljenduv lihtsus viib sügava mõtiskluseni, sarnaselt sellega, kuidas keerulised ja kaunid pitstekstiilid valmivad lihtsate ja korduvate käeliigutuste abil.

Projekt rõhutab meistrite ja nende käte olulisust käsitöös ning kasutab Arvo Pärdi muusikat ja lihtsuse filosoofiat.

ALLIKAS: AABS

si, kui tal avanes võimalus õppida valikainetena Balti riikide keeli. Ta alustas läti keelest, õppis hiljem lisaks leedu keelt ning lõpuks otsustas õppida ka eesti keelt. See viis ta tekstiiliuurija karjäärini, keskendudes eelkõige pitsile.

Peng tegi Haapsalu pitsikeskusest oma magistriritöö. „Kui esimest korda Haapsallu jõudsin, tähistati parasjagu siinse legendaarse käsitöömeistri Linda Elgase 90. sünnipäeva,“ meenutas teadlane. See oli 22. mail 2018.

Magistriritöö kaitsmise järel alustas Peng Glasgow' ülikoolis doktoritööga. Doktoritöös võrdles ta Haapsalu ja Shetlandi pitsi ning andis ülevaate ka mõlema piirkonna pitsikudujatest. „Minu meetod on intervjuerimine, etnograafiline uurimus ja vaatlus,“ ütles Peng.

„Nad [Haapsalu ja Shetlandi pits] on väga sarnase ajaloo, neil on mõlemal kuninglik taust,“ lausub Peng. „Taust on sama, aga suurim erinevus on, et Shetlandi pits on jäänud teiste käsitöövormide varju, seal pole väga palju inimesi, kes selle kudumist praktiseeriks. Haapsalus on pits väga

Haapsalu pitsimeister Siiri Reimann (vasakul) kodus Sophie Pengile pulkvaatamiseks väljas.

Amanda tahab edasi seigelda

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Uus raamat, huvitav raamat, aga kahjuks jäi pooleli! Said alles lugemismõnu tundma hakata, kui lugu juba otsa sai. Selline tunne jäi hinge, kui Kaie Ilvese „Amanda hirmu“ olin lugenud.

Muidugi on tore, et viruskiemand Amanda lõpuks oma hirmudest vabanes, aga hirmsasti tahaks teada, kuidas tal edasi läheb. Korraks ta ju nagu tõesti hakkas nägema eredalt ümbritseva maailma värve ja lõhnu, aga kui ta seni oli läbi ja lõhki üks virusk, ega siis nii lihtsalt need asjad ka ei käi.

Jääb vaid loota, et kuna hiljuti Haapsalu lasteraamatukogus toimunud esitlusel käis Ilvese väikestele kuulajatele välja idee leida Amandale sõber Mõrsu, leiab too uus tegelane varsti tee ka raamatusse.

Amandat kunstnikuna kujundanud Takinada hakkaski koos lastega uue tegelaskuju välist ilmet otsima. Kas Mõrsu on tulevikus Amandale tubli kaaslane või tunneb temagi hirmu, see on juba kirjaniku teha.

Viruskiemand Amanda kohta saime raamatust teada, et ta koledal kombel kardab kõike, mida siin ilmas üldse karta annab. Tekkis kahtlus, et äkki

raamatu autor ise on ka üks pelglik inimene. Ilves ajas siiski tagasi, et näiteks hambaarsti ta küll ei karda. Samas tunnistas kirjanik, et koeri ta kardab. Ilves on teadatud tuntud kassidest kirjutaja – ehk siis sellepärast suhtub ta koertesse väga ettevaatlikult. Kui see uus raamat nüüd ikka tuleb, oleks näiteks maru huvitav teada saada, kuidas Mõrsu

aitab Amandal koerahirmust üle saada.

Raamat „Amanda hirm“ on meeldejäädav ka värvikate kõrvaltegelaste poolest. Kivil kükitav läbimärg rott, räbaldunud sall kaelas, seejärel viiksuv vesirotiemand, kes hädas oma piuksuvate poegadega. Oma poegadega on hädas ka krooksus konnamamma, kui ta neile pükse jalga õmbleb. Kellelgi neist pole asja aga viruskiemand Amanda hädaldamisega peagi saabuvast maailmalõpust, sest elu tahab elamist ja asjad ajamist.

Kirjanik on väga leidlikult viimase kõrvaltegelase kujutanud jänese poega. Jänese on muinasjutust teada kui üks igavene argpüks. Amanda maailmalõpuhädaldamise peale lausub alles paaripäevane jänese poiss: „Ma arvasin, et see on algus. Ma alles sündisin.“ Jänese poeg oli pisike kui püksinõop ja kõht oli tal piima täis. Ta ei kartnud kedagi ega midagi. Sel hetkel toimubki ime, viruskiemand Amanda sünniks nagu ümber ja tema hirm muutub aina tillemaks, kuni lõpuks vesikirbuna rabalaukasse kaob.

„Amanda hirmu“ illustreerinud Takinada lasteraamatukogus teose autori Kaie Ilvese.

Huvitav on kirjaniku valitud tegevuskoht. Rabasse põikavad raamatute autorid ju harva, aga Ilvese uut teost lugedes hakkad tõesti ka ise tundma raba lõhnasid ja värve. Tunned ka, kuidas rabaõhk laulab, eriti pärast värskendavat äikesevihma.

Uue ja meeldiva lasteraamatu menükuses on väga suur roll

Lu pitsi laia maailma

Sophie Qiaoyun Peng ja fotograaf Dawa Yangchen.

Moefotograaf Dawa Yangchen pildistas üles nii Haapsalu naiste käed kui ka nende näputöö.

paljus kogukonna keskpunkti. Erinevusi on Pengi sõnul loomulikult ka muustrites.

„Lõpetasin oma doktoriõppe eelmisel aastal suuresti tänu pitsikeskusele,” tõdes Peng. „Ja mõlesin, et kuidas edasi. Kuidas saaksid inimesed teada sellest, mida siin pitsikeskuses tehakse?”

Pengi sõnul luges ta doktoriõppes Haapsalu kunagise linnapea Hans Alveri kohta. Alver oli linnapea aastatel 1929–1940. „Juba temal oli idee, et Haapsalu pits võiks olla maailmakuulus. Ta unistas sellest, et Haapsalu pits võiks olla müügil USA kaubanduskeskuses. Paraku ei lasknud Nõukogude okupatsioon sellel ideel teoks saada. Alver küüditati Siberisse ja lasti seal maha.”

Linnapea Alveri tuules

Aga Alveri Ameerika-unelm andis indu Pengile. Suure Lombi tagant otsustaski ta Haapsalu pitsi populariseerimisprojekti jaoks raha otsida. Rahastamisvõimaluse leidis ta USA läänerannikul Seattle'is Washingtoni ülikoolis tegutsevast Balti uuringute edendamise assotsiatsioonist (AABS).

„On omamoodi sümboolne, et jätkan Hans Alveri projektiga just nii, et kasutan selle fondi rahasid, mis on USAs Balti uuringuteks eraldatud,” lausus Peng. „Ja tuua selle projektiga [Haapsalu

salu salli jaoks] natuke kuulsust USAs ja Aasias.”

Pengi sõnul keskendub praegune kunstiprojekt Haapsalu pitsile mitte ainult kui materiaalsele käsitööobjektile, vaid eelkõige pitstekstiilide ja pitsikudumise traditsioonide taga olevatele lugudele ja narratiividele.

AABSilt saigi Peng oma isikliku projekti „Lace Narratives: Hand-work” („Pitsilised lood: Käsitöö” – inglise k) tarvis Baumanise loovprojektide stipendiumi. Veltari Marija Baumanise stipendium on kuni 7000 dollari suurune ja seda annab AABS välja Baltimaade-teemalistele loovprojektidele.

„Sain [AABS-ilt] teadus-, mitte kunstiprojekti raha,” nentis Peng. „Tegelikult nõuavad kunstiprojektid palju suuremat rahastust ja sellepärast on ka see üsna kokkuhoidlikult, väikese seltskonnaga tehtud. Mul on ainult üks fotograaf.”

Projekti fotopartner on auhinatud Tiibeti fotograaf Dawa Yangchen, kes on spetsialiseerunud rahvakunsti objektide, portreed ja käte pildistamisele.

Digifoto ajastul kasutab Yangchen analoogtehnikat, pildistades 1980. aastatel valmistatud keskkonformaatfilmikaameraga Mamiya RZ 67 Professional.

Yangchen on Pengi ülikoolikaaslane. „Dawa Yangchen on doku-

mentalfoto taustaga, aga töötab samal ajal ka moetööstuses, pildistab näiteks Vogue China ja ka muude moeajakirjade jaoks,” tutvustas Peng oma fotograafi. „Tal on palju häid pilte Tiibeti käsitöödest, käsitöölisest. Tema stiil sobib minu jaoks väga hästi.”

Haapsalu pits on tippmood

„Üks minu mõte on, et Haapsalu pitsil poleks ainult etnograafilise väärtus, vaid see on ka tippmood, *high-fashion*,” lausus Peng. Ja Yangchen on fotograaf, kes suudab tipp-tasemel moefotosid pildistada.

Lisaks sai Peng Ühendkuningriigi Pasoldi uurimisprojekti stipendiumi. „Selle eest on vaja kirjutada akadeemiline artikkel pitsikudumisest,” ütles Peng. „Aga mitte see pole kõige olulisem. Kõige olulisem on, et tuleb vähemalt kaks fotonäitust. See on USA fondi nõue. Üks näitus tuleb Eestis, kus teine tuleb, seda ma praegu veel ei tea. Aga järgmisel aastal need näitused igatahes tulevad.”

„Võibolla tuleb ka fotoraamat, aga seda me veel kindlalt ei tea,” lausus Peng. „Kui teil on kedagi, kes tahaks kirjastada, andke teada!”

Kõige esimesena jõuab Haapsalu pits laia maailma aga juba novembris. Pitsilugu ilmub Briti luksuselustilli ajakirja The Glass Magazine hiinakeelses väljaandes. „Dawa kirjutab lühikeste artikli ja paneb oma fotod juurde,” ütles Peng. „See on suunatud rikastele hiinlastele.”

Aeglase eestlastega ühele lainele jõudmisega polnud Hiina naistel mingeid probleeme. „Elan praegu siin, Tallinn on ju nii kiire linn,” märkis Peng. Tiibetist pärit Yangchen ütles, et tema kodukohas on sama rahulik elutempo kui Haapsalus.

Peng on Haapsalu pitsikeskuses mõnes mõttes kogu aeg olemas. Sealsel näitusel on väljas kleit, mille Siiri Reimann kodus Sophie Pengile pulmadeks.

Katarine Rosalie epistlid

141. osa

AIDI VALLIK
kollektivist

Epistel Donald Trumpist ja ausatest valimistest

Mu armas rahvas, nüüd saame rõõmustada koos ameeriklastega, et neil õnnestus presidendiks valida Donald Trump, kes teeb Ameerika taas võimsaks ja lõpetab maailmas kõik sõjad. Minu süda oli valimisjärgsel hommikul kerge ja rõõmus, sest Energiaspiraali vahendusel olin juba mitu päeva pidanud Ameerika arengutel teraselt silma peal, ja pean tunnistama, et ma olin mures.

Trumpi konkurent Kamala Harris, liberastide ja soroslaste mõjuvõimsa ladviku kandidaat, keda ülevoolava propaganda ja valede abil püüti presidendiks sokutada, oli tõepoolest vaba ja demokraatliku Ameerika jaoks suur oht. Tema abil oleks Ameerika pandud veel rohkem igasugu migrante vastu võtma, oleks sunnitud neile veel rohkem õigusi ja eeliseid andma, eesmärgiga lõpuks USA arenenud ja tsiviliseeritud kogukonnad välja vahetada madala haridustaseme ja kõrge kuritegevusega muu-usuliste sisserännanute vastu. Nii nagu Eestis, nii ka USA viskleb ja rabeleb ülemaailmse globalistide salaorganisatsiooni võimutsemise all ning püüab selle orjuse vastu võidelda kõigi vahenditega, mis rahvale vähegi kätte juhtuvad.

Kuid kui meil Eestis õnnestus neil lurjustel võltsitud e-valimistega Kaja võimule sokutada, siis sama plaan neil Ameerikas ei töötnud. Vahe ongi selles, et Ameerikas toimusid ausad valimised, kus kõik hääled olid ilusti paberil kirjas ja kasti sees, aga Eesti valimisi võltsiti e-hääletusega, mida tagantjärele mitte keegi kontrollida ei saa ja mis annab globalistidele loomulikult vabad käed. Nii päästiski Ameerika end võltsitud valimiste ja globalistide ohvriks langemisest ega lasknud end ära lollitada nii, nagu paljud eestlased lasksid. Kui meie inimestel oleks oidu mitte läbi lasta järjekordseid e-valimisi, pääseks ka meil rahvas tagasi otsustamise juurde ning võimul oleksid ainult sellised poliitikud, keda rahvas tõepoolest ise on valinud.

Armas rahvas, mul ongi rõõm sulle teatada, et nüüd ometi on vabade valimiste uks ka eestlaste jaoks natuke rohkem lahti lukatud, sest meie mehed EKREst ja Pühast Perekonast asuvad nüüd Donald Trumpi valitsemisega loomulikult koostööle ja ühendatud jõududega tahetakse valimised muuta ausaks ja vabaks ka Eestis. Kohe järgmised valimised 2025. aasta sügisel, meie kohalike omavalitsuste valimised, saavad selle koostöö esimeseks suureks proovikiviks ning ehk lausa esimeseks tööviljaks. Väga võimalik, et kõigi Universumi heade jõudude abil ja omavahelises tihedas koostöös viivad meie mehed Eesti juba nüüd esimestele vabadele ja ausatele valimistele üle mitmekümne aasta. Ja nende valimiste tulemus on siis täielikus kooskõlas rahva tahtega ning saab Eesti riigi edaspidise arengu ja õitsengu vankumatuks aluseks, mida enam mitte kunagi kellelgi vääratada ei õnnestu. Siis ometi lõpuks pääsevad meie mehed ja Püha Perekont Eestis jagamatule võimule, oma rahvale õnne tooma, Eesti põlve uueks looma.

Et see just nii läheb, seda kinnitas mulle eile öösel Energiaspiraalgi, kui suunasin selle Kõiksusest nõuandvaid vibratsioonide püüdma. Ja veelgi enam, Ameerika valimistest alguse saanud positiivsed muudatused haaravad edaspidi mitte ainult Eestit, vaid tervet maailma. Ütles ju ka Mart Helme targalt ning ettenägelikult, et seekordsed Ameerika presidendivalimised ei muutnud mitte ainult Ameerikat, vaid tervet maailmakorda. Ja tal on õigus! Nii see just lähebki.

Mart ei öelnud seda loomulikult mitte juhuse tahtel või niisama suusoojaks. Mart räägib alati seda, mida kindlalt teab, sest tema on Tõe saadik ja Universumi sisemise tarkuse hää. Nii et ma kinnitan sulle, et me võime nüüd päris julged olla, mu armas rahvas. Et Mart ja Donald on noormeheest peale omavahel sõbrustanud ja jagavad omavahel endi salajasimaid mõtteidki, siis meil ei tasu kahelda, et Mart on vägagi kursis Donaldi järgmiste sammudega ja et nende järgmiste sammude hulgas on kindlasti ka Eestis muutuste läbiviimine. Meil jääb üle neid ainult tervitada ja oma süda avada uuele eluhingusele, mis üle Atlandi ookeani siia Eestimaa liivasele rannale puhub. Pidagem meele, et need uued tuuled puhuvad siit igaveseks minema valed ja propaganda, võltsimise ja valimisrobotid! Ning kohale puhutakse ausad vabad valimised, Eesti igavene iseseisvus ja oma-riiklus meie meeste ja Püha Perekonna targa ning kõiknägeliku juhtimise all.

Mu armas rahvas – avame oma silmad ja südamed nende uute, väga positiivsete muutuste vastuvõtmiseks! Tervitame neid just nii, nagu laps tervitab jõuluvana, ning toetume nüüd ja edaspidi meie meeste tugevatele õlgadele, Valgussõdalaste käsivartele, Püha Perekonna hääbumatule tarkusele. Ja siis me võidame jälle. Eesti vabaks!

makleidi, mis on pitsikeskuses

2 X URMAS LAURI

ada joonistas kohtumisel Haapsalu lüvese ja viruskiemanda Amanda.

kunstnikul. Takinada joonistused teevad meele rõõmsaks, need on nii andekad.

Rootsi kirjanik Sven Nordqvist kujundab ju oma Pettsoni ja Finduse lood ise ja küll seal on vaatamist. Eriti just väikestel uudistajatel, sest neile meeldib avastada pildilt ju kõige tallemaidki asju. Ka Takinada on oma pilti-

URMAS LAURI

del kujutanud lisaks rabamätastele ja mustikatele imetillukesi konnapoegi ja vesirootijärglasi. Neid peab pildilt lausa tikutulega otsima, aga ometi on nad seal.

Väga ilmekad on aga Takinada suuremate tegelaste (eesotsas muidugi Amandaga) näoilmed ja kehahoiakud. Korraaks vilksatab võrdlus isegi lasteraamatute joonistuste suurmeisteri Edgar Valteri suunas. Takinada on muidugi kunstnikunimi ja esimese hoo jaoks lipsab mõte kohe Jaapanisse. Tegelikult räägib ta puhtalt eesti keelt, kuigi on vene päritolu. Seega võib kunstnikunime Takinada kolmeks harutada – „tak i nada”, mis vene keeles tähendab „nii ongi vaja” või „nii peabki olema”. Igatahes väga vaimukas.

Lähenevate jõulude eel oleks lüvese ja Takinada loodud „Amanda hirm” igati paslik kingitus väikeste lugejale. Ilmselt tuleb paljudel siiski ka ette lugeda, sest nad veerivad alles tähti. Ettelugemise aegu võiksid aga suured inimesed mõelda, kas nad ise ka mitte liiga palju ei kardaks muretada pildilt ju karda ega muretada. Siis leiavad nemadki uuest lasteraamatust endile tööterakesi.

KEELETARK

Hall on taevas ja must on maa

Kui kirjeldada tüüpilist novembrilma, siis meenuvad esmalt Gustav Suitsu luuleread „Hall on taevas ja must on maa. / Sajab ja sajab lõpmata”.

1929. aasta Postimehes on novembri kohta täheldatud: „Taevas on ühtlases pilwes, nagu halli pakkimise paberisse mähitud, maapind mustab üliniiskusest.” Kultusromaanist „Rehepapp” leiab samuti värvikaid, või õigem oleks öelda, hallitoonilisi ja värvierksuse novembri kirjeldusi. Näiteks „Juba oktoobri algusest saadik oli ilm püsinud hall ja vihmane”, „Vastikut lõga ning pori olid endiselt täis nii teed kui õuemaad”, „Lörtsi sadas aina hullemini ning kogu maa muutus ühtlaseks müllaks” või „tuul lennutas räbaldunud, pruunikas tõmbunud puulehti”.

Hallid ja üksluised ei ole novembri rahvapärased nimetu-

sed. Novembri tuntuim nimetus on olnud talvekuu. Hingedeaja tõttu on novembril nimetatud näiteks hinge- ja kooljakuuks. Ka soomlaste *marraskuu* viitab hingedele ja surnutele. Mardi ja kadripäeva järgi on tulnud nimetusel mard-, mard-, Mart-na kuu ja kadrikuu.

Ilmast ajendatuna on novembril kutsutud külma-, halla-, maru-, tahma- ja rässa-kuuks (rahekuu). November oli parim aeg kosjaminekuks, siit ka nimetus kosjakuu.

November ise tuleb ladina-keelsest sõnast *novem* ja tähendab üheksat. Algselt ongi november olnud üheksas kuu.

Novembris tasub loodusest otsida erksaid värvilaik, mis lisavad novembripäevadesse kirevust. „Rehepappki” algab helgemates toonides: „Enne kesk-päeva tuli korraks päike välja.”

MONIKA UNDO

E 11. november

00:20 Klass: elu pärast
01:15 Öölikooli rännakud
02:15 ERR.ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon
09:10 Televisioon **11:30** Prillitoos **12:30** Artur ja Nelli
12:45 La Promesa **13:40** 31. jaoskond **14:05** Reisile minuga Marek Reinaas Koplis ja Aegna saarel **14:35** Looduses Simon Reeve'iga **15:35** Südamesei **16:30** Öne 13 **17:00** Aktuaalne Kaamera **17:05** 31. jaoskond **17:30** La Promesa **18:25** IT-vaatlik **18:30** Aktuaalne Kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Mis värvi on majandus? **20:30** Osoon **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport **21:40** Välisilm **22:10** Nähtamatu riik **23:35** Isa Brown

00:05 Newarki pühakud
02:25 Sicario: Soldado päev
04:40 Jalg **05:10** Postimees.ee
06:00 Reporter+
06:30 Telehommik
09:05 Vösaga Lähis-Idas
09:35 Telehommik
12:25 Võimsad naised. Riina Solman **13:25** Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi retked Eestis Palverändurina teel **14:55** Küladektiivid **15:55** Armastuse hind **16:55** Lena Lorenz: Ema kolmeks päevaks **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Kuuuuriija **21:30** Öhtu!
22:30 Meie aasta Hiinas **23:15** Chicago politseijaoskond

00:45 Eradetektiiv Magnum **01:45** Midsomeri mõrvad **04:00** STOP! **04:30** TV3 uudised **05:00** Kaks Kanget Kaukaasias **06:00** TV3 uudised **06:30** Uudishimulik George **07:00** Spidey ja tema imelised sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:45** Jänku Juss **07:50** Kirgede torm **09:05** Vöidustuudio **10:05** Kahevöitlus **10:40** Su nägu kõlab tuttavalt **13:35** Võimalik vaid TikTakis **14:00** Del Monte pärand **15:05** Sajandi armastus **16:15** Kirgede torm **17:25** Kaks Kanget Sovetistanis **18:30** Kahevöitlus **19:00** TV3 uudised **20:00** Märगतud Eestis **21:00** TV3 uudised: märगतud Ameerikas **22:00** Raport **22:30** Palgamõrvarid **06:00**

00:45 Teadlaste öö. Armastuse valem **01:25** Liibüa – häbiväärased pagulaskesused **02:33** ERR.ee uudised **07:00** Muthähära Mutik **07:10** Piraaditar ja Capitano **07:20** Pips ja POP Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Minu rüütel ja mina **08:05** Pörsas Peppa **08:10** Karu Karla **08:15** Pörsas Peppa **08:20** Angelo reeglid **08:30** Anna ja sõbrad **08:35** Rantšo **09:00** Ringvaade **10:00** TeadusEST **10:30** Meelte sagedus Amazonases **11:00** Südamed **11:55** Jumalaga rock'n'roll **13:00** Teadus kasumiks **13:40** Mis värvi on majandus? **14:15** ERR.ee uudised **15:30** Ninjakunstnik **16:00** Peeter Paani uued seiklused **16:20** Ptuonni lood **16:30** Ideefix **16:40** Vägev värk! **16:45** Anna ja sõbrad **16:50** Pips ja POP Indiaanipoiss Yakari **17:10** Muthähära Mutik **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Angelo reeglid **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Lotte **18:15** Lotte **18:20** Sisene mine keelatud! **18:45** TeadusEST **19:15** Kuuuuriija **19:25** Aktuaalne Kaamera **19:30** Meelte sagedus Amazonases **20:00** Antikmaailma suurvöimud **20:55** Eesti mustrid **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Kirjandusministri juures **22:30** Hispaania suudlus **23:20** Välisilm **23:50** Jeanne du Barry

T 12. november

00:20 Ringvaade **01:20** Südamesei **02:10** Ajavaod. Ärimehed **02:43** ERR.ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon
09:10 Televisioon **11:30** Maa-hommik **12:15** Osoon **12:45** La Promesa **13:40** 31. jaoskond **14:05** Reisile minuga Valdur Mikita Suislepa **14:35** Alpimaja **15:35** Südamesei **16:30** Öne 13 **17:00** Aktuaalne Kaamera **17:05** 31. jaoskond **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne Kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Impulss **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Pärast pidu **22:50** Plekk-trumm **23:35** Ringvaade

00:15 Versailles **01:20** Valelikud võrgutajad **02:15** Naabriplika **03:10** Chicago politseijaoskond **04:05** Versailles **05:10** Postimees.ee **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:05** 15 küsimust **09:35** Telehommik **12:25** Kuuuuriija **13:25** Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi retked Eestis. Maanteekörtsid **14:55** Küladektiivid **15:55** Armastuse hind **16:55** Lena Lorenz: Ema kolmeks päevaks **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Täistund **21:30** Öhtu! **22:30** Krimi **23:00** Chicago politseijaoskond

00:50 Depoo 19 **01:50** Depoo 19 **02:50** Märगतud Eestis **03:45** Raport **04:15** TV3 uudised **05:10** Kirgede torm **06:00** TV3 uudised **07:00** Spidey ja tema imelised sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50** Kirgede torm **09:05** Vöidustuudio **10:05** Kahevöitlus **10:45** Kolmekas **12:25** Võimalik vaid TikTakis **12:55** Märगतud Eestis **14:00** Minu saladus **15:05** Sajandi armastus **16:15** Kirgede torm **17:25** Kaks Kanget Sovetistanis **18:30** Kahevöitlus **19:00** TV3 uudised **20:00** Sotid selgeks **20:30** Laser **21:30** Anna

00:00 Katkenud elu
02:05 Päeva püük
02:34 ERR.ee uudised
07:00 Muthähära Mutik **07:10** Lotte **07:15** Lotte **07:20** Pips ja POP Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Loomalood **07:55** Pörsas Peppa **08:00** Luise ja Oliver **08:10** Sisene mine keelatud! **08:35** Peeter Paani uued seiklused **09:00** Ringvaade **10:00** TeadusEST **10:30** Meelte sagedus Amazonases **11:00** Südamed **11:55** Jumalaga rock'n'roll **13:00** Teadus kasumiks **13:40** Mis värvi on majandus? **14:15** ERR.ee uudised **15:30** Ninjakunstnik **16:00** Peeter Paani uued seiklused **16:20** Ptuonni lood **16:30** Ideefix **16:40** Vägev värk! **16:45** Anna ja sõbrad **16:50** Pips ja POP Indiaanipoiss Yakari **17:10** Muthähära Mutik **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Angelo reeglid **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Lotte **18:15** Lotte **18:20** Sisene mine keelatud! **18:45** TeadusEST **19:15** Kuuuuriija **19:25** Aktuaalne Kaamera **19:30** Meelte sagedus Amazonases **20:00** Antikmaailma suurvöimud **20:55** Eesti mustrid **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Kirjandusministri juures **22:30** Hispaania suudlus **23:20** Välisilm **23:50** Jeanne du Barry

K 13. november

00:35 Südamesei **01:30** Ajavaod. Ärimehed **01:55** Esimene stuudio **02:22** ERR.ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon **09:10** Televisioon **11:30** Öne 13 **12:00** Eesti mäng **12:45** La Promesa **13:45** 31. jaoskond **14:05** Reisile minuga. Iffi Muhumaa **14:35** Maahommiku lood. Kaasiku talu perenaine Milvi **14:50** Pärast pidu **15:35** Südamesei **16:30** Öne 13 **17:00** Aktuaalne Kaamera **17:05** 31. jaoskond **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne Kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Eesti imeline loodus **20:05** Pealtnägija **20:55** Leiu-nurk **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Kunstiskandaalid **22:25** AHHA! 27 aastat teadust! **23:25** Emilija. Läti ajakirjanduse kuninganna

00:00 Versailles **01:10** Valelikud võrgutajad **02:05** Naabriplika **03:00** Chicago politseijaoskond **03:55** Versailles **05:00** Postimees.ee **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:05** 15 küsimust **09:35** Telehommik **12:25** Täistund **13:25** Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi retked Eestis. Ulmeännid salamaailm **14:55** Küladektiivid **15:55** Armastuse hind **16:55** Lena Lorenz: Kaks isa **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Naised vormis **21:30** Öhtu! **22:30** Žiguliga isamaal **23:00** Chicago politseijaoskond

00:10 Rahva teener **00:40** Rahva teener **01:10** Tagajärjed **03:20** Laser **04:15** TV3 uudised **05:10** Kirgede torm **06:00** TV3 uudised **07:00** Spidey ja tema imelised sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50** Kirgede torm **09:05** Vöidustuudio **10:05** Kahevöitlus **10:45** Meisterkott **11:50** TV3 uudised: märगतud Ameerikas **12:55** Laser **14:00** Minu saladus **15:05** Sajandi armastus **16:15** Kirgede torm **17:25** Kaks Kanget Sovetistanis **18:30** Kahevöitlus **19:00** TV3 uudised **20:00** Suur lotokolmapäev: Rooside söda **21:00** Võimalik vaid TikTakis **21:30** Minu IKEA kodu **22:30** Armastuse lõuhaak

01:45 Repressioonide laulud **02:40** Päeva püük **03:10** ERR.ee uudised **07:00** Muthähära Mutik **07:10** Indiaanipoiss Yakari **07:25** Pips ja Popi **07:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:55** Floor paneb reeglid paika **08:00** Ideefix **08:15** Angelo reeglid **08:20** Sisene mine keelatud! **08:45** Pörsas Peppa **08:50** Anna ja sõbrad **09:00** Ringvaade **10:00** TeadusEST **10:30** Meelte sagedus Amazonases **11:00** Südamed **12:00** Riigikogu infotund **14:00** Esimene stuudio. Mis tunne on?! **15:10** Rohelise Tallinn **15:30** Ninjakunstnik **16:00** Abimehed galaktikast **16:10** Ernest ja Celestine **16:20** Ptuonni lood **16:30** Ideefix **16:40** Edmond ja Lucy **16:45** Anna ja sõbrad **16:50** Lehm Liselotte **17:00** Piraaditar ja Capitano **17:10** Muthähära Mutik **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Angelo reeglid **18:00** Floor paneb reeglid paika **18:10** Kui ma suureks saan **18:20** Sisene mine keelatud! **18:45** TeadusEST **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne Kaamera **19:30** Meelte sagedus Amazonases **20:00** Merekoletised **20:50** Osooni lood Kaido Haagen – Hallhüljes **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Kõik ja Eva **22:45** Kõik ja Eva **23:35** Öelus **23:55** Hispaania suudlus

N 14. november

00:30 Ringvaade **01:30** Südamesei **02:25** Ajavaod. Ärimehed **02:50** Esimene stuudio **03:17** ERR.ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon **09:10** Televisioon **11:30** Hommik Anuga **12:45** La Promesa **13:40** 31. jaoskond **14:05** Miss Marple **15:35** Südamesei **16:30** Öne 13 **17:00** Aktuaalne Kaamera **17:05** 31. jaoskond **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne Kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** OP **20:55** Märdi ja Oti Tartu 2024 kultuurikalender **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport **21:40** Esimene stuudio **22:05** Loodud kestrma **22:35** Looduses Simon Reeve'iga **23:35** Pealtnägija

00:00 Versailles **01:05** Valelikud võrgutajad **02:00** Naabriplika **02:55** Chicago politseijaoskond **03:50** Versailles **04:55** Postimees.ee **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:05** 15 küsimust **09:35** Telehommik **12:25** Naised vormis **13:25** Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi retked Eestis. Matkaautode maania **14:55** Küladektiivid **15:55** Armastuse hind **16:55** Lena Lorenz: Kaks isa **18:00** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** 15 küsimust **20:30** Südamesei **21:30** Öhtu! **22:30** Jalg **23:00** Chicago politseijaoskond

00:35 Dünastia **01:35** Kuradi kõri **02:40** Suur lotokolmapäev: Rooside söda **03:40** Võimalik vaid TikTakis **04:15** TV3 uudised **05:10** Kirgede torm **06:00** TV3 uudised **07:00** Spidey ja tema imelised sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50** Kirgede torm **09:05** Vöidustuudio **10:05** Kahevöitlus **10:45** Suur lotokolmapäev: Rooside söda **11:50** Eluga Hispaaniasse **12:55** Minu IKEA kodu **14:00** Minu saladus **15:05** Sajandi armastus **16:15** Kirgede torm **17:25** Kaks Kanget Sovetistanis **18:30** Kahevöitlus **19:00** TV3 uudised **20:00** Kaks Kanget Kaukaasias **21:00** Kättemaksukontor **22:05** Maailmalõpu publi

00:50 Tehisema **02:35** Päeva püük **03:08** ERR.ee uudised **07:00** Muthähära Mutik **07:10** Indiaanipoiss Yakari **07:25** Abimehed galaktikast **07:35** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **08:00** Floor paneb reeglid paika **08:05** Ideefix **08:20** Pörsas Peppa **08:25** Sisene mine keelatud! **08:45** Piraaditar ja Capitano **09:00** Ringvaade **10:00** TeadusEST **10:30** Meelte sagedus Amazonases **11:00** Südamed **11:45** Impulss **12:45** Antiikmaailma suurvöimud **13:35** Esimene stuudio ERR.ee uudised **15:30** Ninjakunstnik **15:55** Vägev värk! **16:00** Rantšo **16:25** Kõlakoguja **16:30** Väike nöid Zouk **16:40** Väike täitsa suur poiss **16:45** Anna ja sõbrad **16:50** Lehm Liselotte **17:00** Piraaditar ja Capitano **17:10** Muthähära Mutik **17:20** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lammas Shaun **18:00** Neli ja pool sõpra **18:20** Muumioru lood **18:45** TeadusEST **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne Kaamera **19:30** Meelte sagedus Amazonases **20:00** Ben Fogle'i rännakud **20:00** Loomade salaelu **20:50** Osooni lood. Merikotka uus elu **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Kultuuriuudised. Arutelu **22:30** Rimini

R 15. november

00:25 Ringvaade **01:25** Südamesei **02:15** Ajavaod. Ärimehed **02:45** Esimene stuudio **03:10** ERR.ee uudised **05:45** Ringvaade **06:45** Televisioon **09:10** Televisioon **11:30** OP **12:30** Maahommiku lood Esna galerii **12:45** La Promesa **13:40** 31. jaoskond **14:05** Tagasi jääle **15:35** Südamesei **16:30** Öne 13 **17:00** Aktuaalne Kaamera **17:05** 31. jaoskond **17:30** La Promesa **18:30** Aktuaalne Kaamera **19:00** Ringvaade **20:00** Ainulaadne aastakäik **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport **21:40** Ridley **23:15** Sinu uus sugulane **23:45** Route 66. Ameerika kahel pool maanteed

00:00 Versailles **01:10** Valelikud võrgutajad **02:05** Naabriplika **03:00** Chicago politseijaoskond **03:55** Versailles **05:05** Postimees.ee **05:30** Reporter **06:30** Telehommik **09:05** 15 küsimust **09:35** Telehommik **12:25** Südamesei **13:25** Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi retked Eestis. Täiesti üheselt mitte ühene **14:55** Naabriplika **19:00** Reporter **20:00** Vösaga Lähis-Idas **20:30** Reede ÖHTU Robiga! **22:00** Vastikud ülemused

00:30 Löks **01:30** Riviera **02:40** Kaks Kanget Kaukaasias **03:40** Kahevöitlus **04:15** TV3 uudised **05:10** Kirgede torm **06:00** TV3 uudised **07:00** Spidey ja tema imelised sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50** Kirgede torm **09:05** Vöidustuudio **10:05** Kahevöitlus **10:45** Löks **11:50** Kättemaksukontor **12:55** Kaks Kanget Kaukaasias **14:00** Minu saladus **15:05** Sajandi armastus **16:15** Kirgede torm **17:25** Kaks Kanget Sovetistanis **18:30** Kahevöitlus **19:00** TV3 uudised **20:00** Puhkus isadega **21:00** Kolmekas **22:35** Vintis vanemad

00:20 Kõik ja Eva **01:05** Kiss Las Vegases **02:35** Päeva püük **03:07** ERR.ee uudised **07:00** Muthähära Mutik **07:10** Piraaditar ja Capitano **07:25** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:45** Väike nöid Zouk **07:55** Pörsas Peppa **08:00** Kõlakoguja **08:05** Lehm Liselotte **08:15** Lammas Shaun **08:20** Anna ja sõbrad **08:30** Anna ja sõbrad **08:35** Rantšo **09:00** Ringvaade **10:00** TeadusEST **10:30** Meelte sagedus Amazonases **11:00** Arenev tehnika **11:50** Üks koorilaul **11:55** Täheleae **13:10** Kultuuriuudised. Arutelu **13:35** Esimene stuudio 100 spordihetke **14:05** Suurmeistrid **14:27** ERR.ee uudised **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Rantšo **16:20** Kõlakoguja **16:30** Väike nöid Zouk **16:40** Väike täitsa suur poiss **16:45** Anna ja sõbrad **16:50** Pips ja POP Piraaditar ja Capitano **17:10** Muthähära Mutik **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lammas Shaun **18:00** Neli ja pool sõpra **18:20** Muumioru lood **18:45** TeadusEST **19:15** Kultuuriuudised **19:25** Aktuaalne Kaamera **19:30** Meelte sagedus Amazonases **20:00** Ben Fogle'i rännakud **20:00** Loomade salaelu **20:50** Osooni lood. Merikotka uus elu **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:30** Päeva püük **22:00** Antarktikasse **22:30** Terasmagnooliad

L 16. november

00:15 Ringvaade **01:15** Südamesei **02:05** Auschwitz'i tätoveerija **02:36** ERR.ee uudised **03:00** Ajavaod. Ärimehed **07:00** Osoon **07:30** Tööröökud **08:00** Heureka **08:30** Veetee **09:00** Elu võimalikkusest maal **09:30** Öne 13 **10:00** Maahommik **10:45** Sinu uus sugulane **11:15** Pealtnägija **12:05** Kirjandusministri juures **12:35** AHHA! 27 aastat teadust! **13:30** Kunstiskandaalid **14:00** Emilija. Läti ajakirjanduse kuninganna **15:05** Loodud kestrma **15:35** Midsomeri mõrvad Saatanaga kätetöö **17:05** Kiisupöli **18:00** Route 66. Ameerika kahel pool maanteed **18:30** Aktuaalne Kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Saaremaal on zoo **20:00** Sinu uus sugulane **20:30** Öne 13 **21:00** Aktuaalne Kaamera **21:20** Sport. Sport **2**

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

JÄRJEJUTT

Piirivalvurid olnud hirmsasti vihased ja oleksid sealsamas papale kuuli pähe lasknud, aga piirivalveüleml seganud vahele. Siis sunniti isa relvi veest välja tooma. Minus kees kõik vihast. Arvasin, et torud on sügaval ja isa peab minema, kuni upub. Aga üks vene vintpüss oli madalamal. Vaatan, isa läheb ja läheb... Kaldal, minust mõne sammu kaugusel seisab kuulipildur, sõrm päästikul. Ootan hirmuga, millal ta päästikule vajutab. Ei vajutanud.

Olin kindel, et niipea, kui papa püssi merest tõstab, puurivad kuulid tema kehasse. Ta vist ütles vene keeles: „Ну стреляйте же!” (tulistage siis – vene k).

Isa sumab ja sumab ja tõmbabki vintpüssi veest välja, hakkab kalda poole tulema. Minus läks kõik korrast ära ja ma ei mäleta, kuidas ta relva üle andis. Keegi kõrvalt justkui ähvardas teda. Ei, ta ei kartnud, ei kartnud keda kuraditki, nagu ta ise vahel öelda tavatses.

Meid korjati kokku, pandi Tamme Volli kaluripaati ja vii-

di piirivalve kaatritele. Mitte kõiki, Villu viidi Tamme Volli paadiga Virtsusse, meid aga piirivalve kaatriga Kuivastusse, mitte Rootsimaa randa. Kaatris istusin mina üks ilma käeraudadeta võõris, kus oli ka üks mõnus madrus, kes usutles mind, et miks mina, noor mees, tahtsin Rootsi sõita. Justkui inimese tunne tuli jälle peale. Imelik see inimese sisemaailm.

Kaatri pealt võeti meid maha ükshaaval ja toimetati kuhugi majja, Virtsu poolt vaadates paremat kätt. Seal mingis ruumis, kahe automaatori vahel, nõrisesime veest, pagana külm oli. Keelati igasugune häälitsemine ja miimika tegemine. See vältas kaua aega, kuni Kuressaarest presendiga kaetud auto järele tuli. Vorkutastki ei mäleta säärast külmetamist, põlved võttis nõrgaks.

Kuressaares

Meid majutati Kuressaare piirivalve valitsuse hoovipealse karterisse. Juba õhtul algas ülekuulamine. Enne ülekuulamist lõigati ära püksihaigid ja

nööbid, võeti ära püksirihmad ja jalatsitelt paelad – kõik see pidi põgenemist takistama. Ega ikka ei jookse kuhugi, kui püksid kogu aeg rebade peal, püksivärvel näpu vahel.

Ülekuulamist viis läbi piirivalveüleml. Mind ei löödud, kuid ähvardati igati. Püstol pandi enda ette lauale, ülekuulata neli-viis meetrit eemal taburetil istumas, käed põlvedel. Ülekuulamisele toimetas leitnant Tamm, kes ropult karjus ja ähvardas.

Varsti hakkas nälg näpistama. Esialgu ei antud meile kaasas olud toitu. See, mis anti, oli tükk leiba päeva peale, võibolla 300–400 grammi, veidi sooja vett ja vahel mingit supiliru. Olin küllaltki viletsa toiduga harjunud, kuid see, mis anti, oli liiga vähe. Otsustasin ülekuulamisel mitte midagi rääkida. Siis otsusta-

ti meile meie oma toidumoono vähehaaval kätte anda.

Karteriruumis olin koos oma venna Hermani ja Toomu Sandriaga (Aleksander Tuuling). Põrandapinda oli 4–5 ruutmeetrit, külm, varsti ilmusid kirbud, hiljem ka täid. Siis viidi meid kord sõdurite sauna, seal oli vesi vaevalt leige ja mingi roheline möks söödikute vastu. Ei tea, kas sõdureid samamoodi koheldi... Ega see „saun” midagi ei aidanud, kirbud ja täid tegid oma tantsu edasi, elu läks pagana ebamugavaks. Tekkis tunne, nagu oleksid need elukad võtnud nõuks meid elusalt nahka pista.

Isa, vend Martin ja teised mehed, veel üks naine vaevlesid teistes kambrites, kokku oli meid 17. Sama päeva õhtul, kui meid Selglaiul kinni võeti, arreteeriti Rame küla Toomu talus veel 11 inimest. Sinna viis neid Villu. Uksest sisenedes ütles: „Kõik on korras, hakkame minema!” Seejärel tulid täakidega sõdurid.

Vend Herman arreteeriti kodus Kristjanil.

Järjekordne „tööjõu värbamise operatsioonike” NSVL ehk Venemaa tööstusse oli peaaegu lõpule viidud.

2. novembrist 21. novembrini 1949 peeti meid kinni ikka sellesamas karteris, vahelduseks ähvardustega ülekuulamised, et saada lisaks meile veel mõned ohvrid Stalini suure aja altarile. Meie käest neil mingeid andmeid enam välja pigistada ei õnnestunud.

Oktoobris oli mõnel mehel Saaremaalt tormi toetusel Rootsi põgeneda õnnestunud. See tuli välja ülekuulajate omavahelelisest jutust ülekuulamiste ajal teises toas. Nad ei aimanud, et ma oskasin piisavalt vene keelt, saamaks aru, mida nemad räägivad. Soe tunne käis südame all läbi, justkui oleks ise pääsenud. Mitu päeva oli hea tuju, olgugi et muutusime üha nälgisemaks ja kõhnemaks.

21. november 1949, varajane hommik. Korraga anti käsk valmis seada tapiks. Mis seal seada oli, palusin korra peldikusse – igaks juhuks. Järgneb

• Ega see „saun” midagi ei aidanud, kirbud ja täid tegid oma tantsu edasi, elu läks pagana ebamugavaks.

SUDOKU

2		9	8		4
	9	2	5		3
3					7
	3				6
8		5	4		3
	4				5
9					5
	1	4	7		9
4		3	2		6

2		4			9	8
	8	1			6	4
		8		7		
	7	1		9		2
	5	7		8		9
		3		2		
	9	7			5	3
8		3			4	7

KUHU MINNA

• TERVIS JA SPORT

Tähista sünnipäeva, veeda mõnus õhtu sõpradega – vali Fra Mare meresau! Lounge Meresaun 2 tundi 85.- Lounge Meresaun koos päevaspaa kasutusega 2 tundi 125.- Avatud E–N kl 15–21, R–L kl 13–22, P kl 8–21. Info ja broneerimine 472 4600 või 472 4612 või spa@framare.ee.

• KINO

Haapsalu kultuurikeskus: „200% hunt” 9. nov kl 11, 11.–13. nov kl 17. „Aeg elada” 9. nov kl 13. „Koodnimi punane” 11.–13. nov kl 19, 17. nov kl 13.

• TEATER

Kullamaa kultuurimajas 9. novembril kell 17 Tammsaare Teater esitleb: Andrei Anissimovi tragikoomiline detektiivilugu „Orkaan vööililledes”. Pilet 15.-

• MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda R–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula): R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum (Sadama 32, Haapsalu) T–L kl 10–16. Muul ajal ettetellimisel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum 1. oktoober – 1. mai avatud ettetellimisel roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud ettetellimisel E–R 10–17. Tel 5333 8586. E-post: lihulamuuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum: ekskursioonid ettetellimiseks. Tel 509 9663. E-post: hanilamuuseum@laaneranna.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum K–P 11–17. www.salm.ee.

• NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3) trepigaalerii seintel Kädi Risti „Võlumetsa saladused”.

Lugemissaali vitriinides näitus „Napoleon I Bonaparte 255”. Näitus on avatud 29. novembrini.

Laenutussaali vitriinides näitusel tsaariaegsed nõud ja merendusega seotud raamatud Jüri Tõnisma kogu 28. novembrini.

Lasteraamatukogus (Wiedemanni 11): Oksana Drachkovska illustratsiooninäitus „Värvid kevadest sügiseni”.

Haapsalu linnagaleriis: Tiiu Randmann-Mihkla performance „Ma su pisaraid ei usu” 30. novembrini. Galerii avatud K–P 12–18.

Haapsalu kultuurikeskuse fuajees: Haapsalu fotoklubi aastanäitus 30. novembrini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): majagaleriis kuni 16. novembrini Haapsalu kunstiklubi sügisnäitus. Galeriid avatud T–R 14–18, L 12–16. Tasuta!

Kullamaa kultuurimaja galeriis: „Legendaarne haridusjuht Jüri Uustalu” ja „Silla kooli lugu”. Näitused jäävad avatuks 29. detsembrini.

• **RAAMATUKOGUD**
Keskraamatukogu (Posti 3) ja **lasteosakond** (Wiedemanni 11) E–R 10–18, L 10–15, laenutuspunkt (Kastani 7) T 14–17, R 11–14.

Uuemõisa raamatukogu (Ehitajatetee 3, Uuemõisa) K–N 12–13.30, 14–20, L 10–15.

Asuküla raamatukogu (Mägari küla) T–K 9.30–17.30, N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15.

Ridala raamatukogu (Kooli 1, Panga küla) E–K 10–18, N 14–19, R 10–14. www.lib.haapsalu.ee.

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas –

TELLI DIGILEHT JUBA TÄNA.

Tellimiseks võta ühendust meili teel le@le.ee või telefonil **473 7111**.

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Ostan Gaz-53 rehvi (kalasaba-mustriga). Mõõdud: 8,25 R20/240R508/K55A. Tel 5565 0465.

Müüa 4-toaline korter Haapsalus Niine 36, 72 m², 2. korrusel. Tel 5592 3965.

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979. 13. novembril toome kõrge kvaliteedilise kodumaise sea-liha, hakkliha, ahju- ja suitsuvorstid, kulinaariatooted, soolaliha, suitsusingi, pasteedid, sealihakonservid ja subproduktid järgmistesse sihtkohtadesse: Kose – Keila – Vasalemma – Ämari – Riisipere – Turba – Risti – Palivere – Taebla – Linnamäe – Haapsalu. Veerand siga al 3.75.-/kg. Väiksemaks tükeldamise võimalus. Tellimus esita tel 5358 6772 või va-janguperefarm@gmail.com. Tamed vahemikus kl 14–21, kellaag helis-tatakse veel ette.

HAAPSALU UKSETEHAS MÜÜB PUITBRIKETTI. HIND 225.- (960 KG) INFO 472 0800.

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Kuivad pakitud küttekotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrise küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

KINNISVARA

Ostan metsamaad ja põldu. Tel 5196 4535.

TEENUS

Hauaäärste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaerialdus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E-P, ka pühade ajal, tel 515 7000.

Korstnapühkimine ja pottsepatööd. www.laanekorsten.ee. Tel 553 1826.

Korstnapühkimise teenus 5662 2930.

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistulele.

Tel 5566 1168.

E-mail: info@developingehitus.ee.

KOOLITUS

FIXUM AUTOKOOLIS algab 23. novembril

VEOAUTO- JA BUSSIJUHI TÄIENDÕPPEKURSUS.

Info tel: 511 8111.

TÖÖPAKKUMINE

Linnamäe Lihatoöstus AS otsib

VORSTISEGUDE VALMISTAJAT.

Sobib sulle, kui: omad teadmisi ja oskusi värsket liha käitlemiseks; oled kiire ja korrektne ning pead lugu puhtusest; oled süsteemne ja tulemustele orienteeritud meeskonnaliige.

Kasuks tuleb varasem töökogemus samas valdkonnas.

Töö kirjeldus: vorstisegude valmistamine; segumeistri abistamine; nõutud dokumentatsiooni korrashoid; vorstisegude kvaliteedi jälgimine.

Pakume sulle: ühist lõunat; võimalust areneda koos ettevõttega; põhjalikku tööalast väljaõpet; tänapäevaseid töövahendeid ja -tingimusi; täistööaega (kell 6–14.30); professionaalset ja toetatavat meeskonda; sõidukompensatsiooni ja sporditoetust. Saada oma CV risto@linnamae.ee.

Haapsalu Linnahooldus OÜ ootab liituma oma tegusa kollektiiviga heakorratöölist Haapsalu promenaadile ja vanalinna.

Kandideerimiseks võtta ühendust: Krista Vilt; kristavilta@hlhooldus.ee; tel 5385 8620.

Toimetused kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEADE

Teadanne vaegkuuljatele 26. novembril toimub Haapsalu sotsiaalmajas Tallinna kuulmisrehabilitatsiooni keskuse vastuvõtt. Registreerimine telefonil 524 0325. Järgmine vastuvõtt jaanuaris.

Läänemaa vaegkuuljate ühing

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKEKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisikeskusest. weebly.com/

Leia Lääne Elu lähimast poest

- Kullamaa Coop
- Kömsi Coop
- Linnamäe Coop
- Palivere Coop
- Risti Coop
- Taebla Coop
- Vanalinna Coop
- Löpe Coop
- Koluvere Coop
- Haapsalu kaubamaja Coop
- Lihula Coop
- Uuemõisa Coop
- Virtsu Coop
- Tuudi Coop
- Vatla Coop
- Haapsalu Maxima
- Metsa pood
- Kastani pood
- Jaama mini-Rimi
- Haapsalu super-Rimi
- Haapsalu Olerex
- Parvlaev Leiger
- Parvlaev Tiiu
- Parvlaev Tõll
- Parvlaev Piret
- RRLeht Lihula pood
- Haapsalu neuroloogiline rehabilitatsioonikeskus
- Rannarootsi Selver
- Haapsalu Kiltsi tankla
- Tallinna bussijaam

Teatame, et on lahkunud meie isa, vanaisa ja vanavanaisa **KALJO NEUBAUER** 8.6.1951–7.11.2024.

Lapsed peredega

Ärasaatmine 15. novembril kell 12 Hingeviuli leinasaalis Kalmistu 3a. Pärgi ja lilli palume mitte tuua.

Nii vaikseks kõik on jäänud su ümber ja su sees, mis oli, see on läinud, mis tuleb, alles ees. Ernst Enno

Mälestame pikaagest armast naabrinaist **HELGA ARONIT.** Avaldame kaastunnet lähedastele.

Suur-Liiva 5 elanikud

Meie siiras kaastunne sulle, Eric, kallil isal **MARKO REISELI** kaotuse puhul. Lääneranna gümnaasiumi õpilasesindus

Lahkunud on endine töökaaslane **ENDEL KADAKAS.** Sõdamlik kaastunne lähedastele.

AS Uninaks

Teatame kurbusega, et lahkunud on kallid vanaema, pikaagegne Lihula elanik ja armastatud õpetaja

VALVE SILLASTE 4.2.1923–2.11.2024. Ärasaatmine Lihula Eliisabeti kirikus pühapäeval, 17. novembril kell 13.

Mälestavad miniad ning lapselapsed peredega.

Olgu koit sul küünlatuleks, õhtulambiks ehajoon... Avaldame kaastunnet Jannelle ja tema perele kallil emal ja vanaemal **ENE VALGU** lahkumise puhul. Sõbrad ja tuttavad Jalukse külast

Avaldame siirast kaastunnet kõigile lähedastele **VOLDEMAR MADISSONI** lahkumise puhul. Ermanid

Avaldame sügavat kaastunnet Janne Raule kallil **ema** surma puhul.

Haapsalu põhikooli 7.b klass ja lapsevanemad

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

Sõdamlik kaastunne Mirje Simsile ja Toomas Neubauerile peredega kallil isal, vanaisal ja vanavanaisal **KALJO NEUBAUERI** kaotuse puhul. Helvia ja Kalle

Avaldame kaastunnet Elvole emal ja Veikole vanaemal **ELLEN LEPPMAA** kaotuse puhul. Palivere-Piirsalu jahimehed

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

Mälestame alati rõõmsameelset **ENDEL KADAKAT.** Avaldame siirast kaastunnet kallile lähedastele. Eve ja Margus

Sõdamlik kaastunne kõigile lähedastele kallil **LINDA PINNI** kaotuse puhul. Naabri Saima laste peredega

Mälestame vanimat tublit tantsukaaslast **LINDA PINNI.** Sõdamlik kaastunne lähedastele. Hanila laulu- ja mänguselts

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea... Lahkus meie kallid tädi ja vanatädi **HELGA ARON** 19.2.1930–6.11.2024. Mälestab Talis perega. Ärasaatmine neljapäeval, 14. novembril kell 14 Hingeviuli matusebüroos Kalmistu 3a Haapsalus ja reedel, 15. novembril kell 13 Vara kirikus. Jüri ja Taimi

Avaldame kaastunnet Elvole, Lembitule ja Alfredile kallil emal **ELLEN LEPPMAA** surma puhul. Viive ja Tiiu

Üks tee on lõpuni käidud, üks süda on vaikinud. Mälestame kallist **ENDEL KADAKAT.** Sügav kaastunne abikaasa Hiljale ja lastele perekondadega. Klassikaaslased Lihula keskkoolist

Vaikes leinas mälestame **LINDA PINNI.** Meie siiras kaastunne Jannelle, Aimele, Karinile ja Jaanile peredega kallil emal, vanaemal, vanavanemal ja ämma kaotuse puhul. Luule ja Jaan

Sõdamlik kaastunne Alfredile, Lembitule ja Elvole peredega kallil emal **ELLEN LEPPMAA** surma puhul. Jüri ja Taimi

Sõdamlik kaastunne Gerdile, Aivarile ja Janale **ENDEL KADAKA** surma puhul. Lidia ja Ants

BÜROO AVATUD E-R 10-15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111 www.hingeviul.ee info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustööd Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

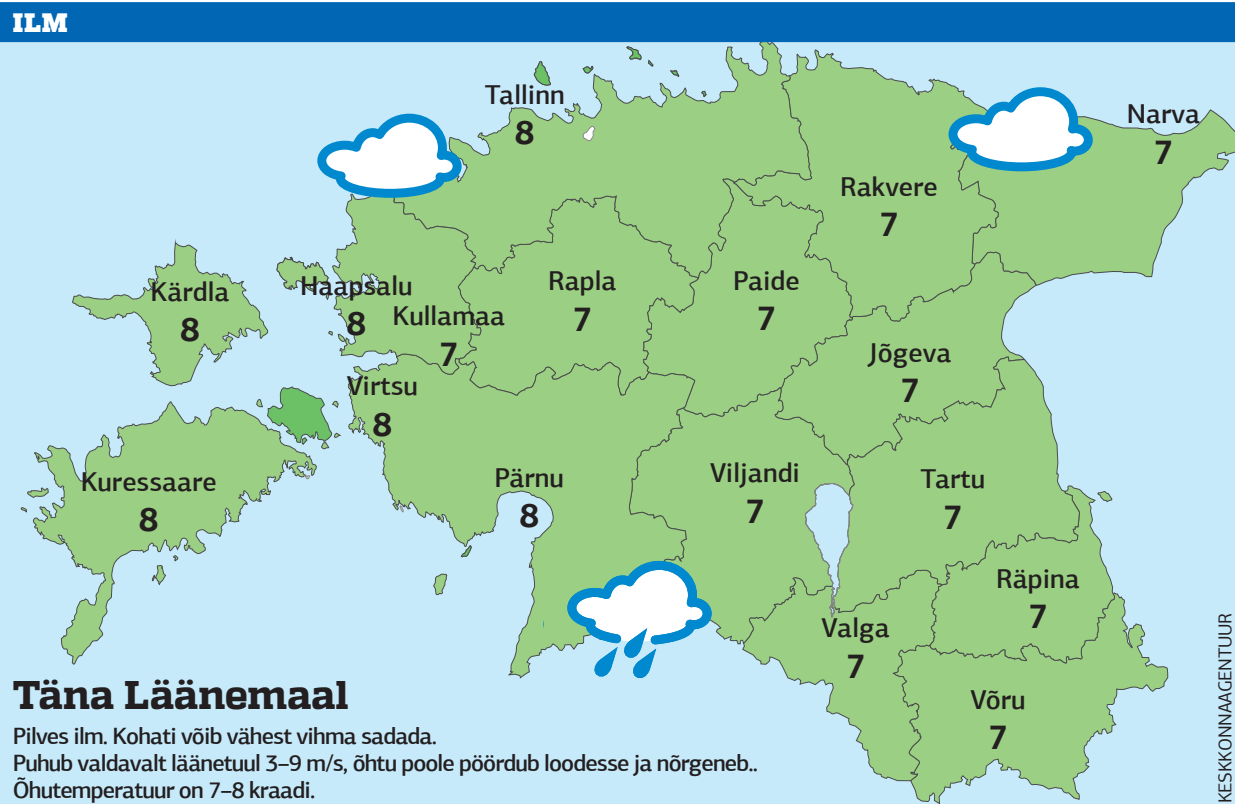
Kondiitrid korraldasid tordilaada

Haapsalu kutsehariduskeskuse kondiitri eriala õpilased korraldasid teist korda isadepäeva puhul tordilaada. Reede keskpäevaks oli lauale üles rivistatud üheksa torti – kaheksa magusat ja üks soolane. Tortide hinnad jäid vahemikku 15–22 eurot.

Kondiitrite kutseõpetaja Kristiina Rand ütles, et tordid valmistasid seitse kondiitri eriala õpilast. „Eile kell üks alustasime ja täna kella 12ks pidi valmis olema,” sõnas ta. Retseptid, millest iga õpilane torti valmistamiseks oma lemmiku sai valida, andsid õpetajad ette. Tortide kaunistamisel võisid aga õpilased Ranna sõnul fantaasiat rakendada.

Igast sordist valmistasid kondiitrid kuni kuus torti, lisaks veel kooke, mida sai osta kohvi kõrvale. Juba enne keskpäeva oli HKHK kohvikuruumi ukse taga väike järjekord, kuid enne õiget aega kedagi sisse ei lastud. Esimesena osteti kümne minuti jooksul ära vaarikavahutordid.

KAIRE REILJAN

Täna Läänemaal

Pilves ilm. Kohati võib vähest vihma sadada. Puhub valdavalt läänetuul 3–9 m/s, õhtu poole pöördub loodesse ja nõrgeneb. Õhutemperatuur on 7–8 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
6°...7°	3°...6°	5°...7°	-2°...4°	
lääne-, kagutuul 1–4 m/s	lõunatuul 2–7 m/s	lõunatuul 2–7 m/s	idatuul 1–7 m/s	

Vihmavesüsteemide ja katuseturvatoodete paigaldus

Info@vihmaveerennid.ee
Tel 527 1059

VIHMAVEERENNID
Liitevabad rennid kuni 50m

ENDEL NELISE FOND

ANDEKATE NOOR-VEHKLEJATE ARENGU JA ENESETÄIENDAMISE TOETUSEKS

Tänu Endel Nelisele on Haapsalus vehklemisega tegeletud juba üle seitsmekümne aasta. Haapsalust on pärit pikk rida tippvehklejaid, kes on võitnud medaleid kõikides vanuseklassides kõikvõimalikel tiitlivõistlustel olümpiakullani välja.

Annetuse saaja: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond
Arvelduskontod:
EE117700771000664610 LHV Pank
EE672200221001101347 Swedbank
Selgitusse märkida: annetus Endel Nelise fondi

Pole mingit kõhklemist, toeta vehklemist!

Andres Ammase

ANDRES AMMASE FOND HAAPSALULE PÜHENDUNUILE

Kooliõpetaja, ajakirjaniku, poliitiku ja dirigendi Andres Ammase (1962–2018) mälestuseks Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodud Andres Ammase fond annab välja **nelja stipendiumi**:

- Andres Ammase stipendium Läänemaal ja Haapsalule pühendunud inimesele
- väikese lugeja stipendium (koos Haapsalu lasteraamatukoguga)
- noore sportlase stipendium lootustandvale sportlasele ja tema treenerile
- Anneli Ammase hea ajakirjanduse auhind maakonnalehe ajakirjanikule

Annetuse saaja:

SA Eesti Rahvuskultuuri Fond

Pangakontod:

EE117700771000664610 LHV Pank

EE672200221001101347 Swedbank

Selgitus:

annetus Andres Ammase fondi ja stipendium, mille heaks annetatakse

PS Annetused on tulumaksuvabad

Täname Andres Ammase fondi toetamise eest!

MAGAZIIN

Valik Muumi by Muurla emailkause ja -kruuse

-15%

Pakkumised kehtivad 31.10.2024–04.12.2024 või kuni kaup jätkub. Pildid on illustreerivad.

Guzzini Cheffline potid ja pannid

Erinev valik

-20%

Küünlad 25 cm 4 tk

350

Tavahind 4.90 €

Pokaalid Amore 270 ml, 2 tk

300

Tavahind 4.40 €

Köögirätik vahvelkoos 2 tk, 40 x 60 cm

290

Tavahind 3.90 €

Müts LED USB-laetav Värvivalik

1039

Tavahind 12.99 €

HAAPSALU, Tallinna mnt 68a • E-R 9–19 • L 9–17 • P 10–16

f /magaziin i /kauplusmagaziin www.magaziin.ee • Vaata ka e-poodi: pood.magaziin.ee

SOOJUSTAME HOONETE SEINAD JA PÖÖNINGUD PUUSTEVILLAGA

Objektiga tutvumine tasuta.

5044041
info@puustemees.ee
puustemees.ee

PUUSTEMEES
ISOVER

Postkast jäi tühjaks?
Võta ühendust
le@le.ee
või helista 473 7222.

Lääne Elu

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT JA LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluaäred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee